

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Одеська національна академія харчових технологій

Кафедра економіки промисловості

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання курсової роботи з дисципліни
**«МЕТОДИКА ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ
ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ»**
спеціальності 051 «Економіка»
денної та заочної форм навчання

ЗАТВЕРДЖЕНО

комісією з дипломного, курсового
проектування і практичної
підготовки

Протокол № 9 від 27.06.2018 р.

Методичні вказівки до виконання курсової роботи з дисципліни «Методика економічного аналізу діяльності підприємств» спеціальності 051 «Економіка» денної та заочної форм навчання // Укладач Т.А. Кулаковська. – Одеса: ОНАХТ, 2018. – 74 с.

Укладачі: Т.А. Кулаковська, канд. екон. наук, доцент

Відповідальний за випуск завідувач кафедри економіки промисловості
О.І. Павлов, д.е.н., професор

Розглянуто та рекомендовано до видання на засіданні кафедри економіки промисловості

Протокол № 9 від 29.05. 2018 р.

Розглянуто та рекомендовано до видання на засіданні науково-методичної ради зі спеціальності 051 «Економіка»

Протокол № 10 від 01.06.2018 р.

ВСТУП

Важливу роль у підготовці кваліфікованих економістів відіграє виконання курсових робіт з економічних дисциплін, які є важливою складовою самостійної роботи студентів. В процесі виконання курсової роботи з дисципліни «Методика економічного аналізу діяльності підприємств» студент повинен оволодіти вміннями виконувати аналіз виробничо-господарської діяльності підприємств на основі фінансової та статистичної звітності підприємства. Курсова робота (КР) покликана показати здібність студента до застосування набутих теоретичних знань при дослідженні конкретного об'єкту, уміння узагальнювати і формулювати висновки із результатів дослідження, оформлювати результати роботи у вигляді розрахунково-пояснювальної записки.

Метою написання курсової роботи є набуття навичок проведення економічного аналізу виробничо-господарської діяльності підприємств, поглибленні та закріпленні теоретичних і практичних знань з економіки підприємства, виконання економічних розрахунків. Курсова робота з дисципліни «Методика економічного аналізу діяльності підприємств» є складовою частиною випускної роботи бакалавра та кваліфікаційної роботи магістра.

Дані методичні вказівки визначають загальні вимоги до написання КР, а також встановлюють зміст КР і вимоги до її оформлення.

1. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Процес виконання курсової роботи включає наступні етапи:

- вибір об'єкту дослідження та узгодження теми з керівником;
- складання плану КР та його узгодження з керівником;
- обробка інформації;
- написання та оформлення роботи;
- перевірка виконаної роботи керівником;
- захист КР.

Закріплення теми курсової роботи за студентом здійснюється під час

навчального процесу. До закріпленої теми керівник у письмовій формі видає студенту завдання щодо збирання матеріалу для КР, яке підписують керівник та студент. Строки виконання роботи визначаються деканатом і фіксуються в завданні на виконання курсової роботи.

Приступаючи до курсового проектування, студент складає індивідуальний графік роботи з вказівкою послідовності виконання і термінів завершення окремих розділів, погоджує його з керівником.

КР студент виконує самостійно. Він відповідає за прийняті в роботі рішення, достовірність наведених даних, якість і зміст наведеного матеріалу, результати розрахунків.

Керівник курсової роботи надає консультації з підбору статистичної та фінансової звітності підприємства, застосування методики аналізу та здійснює контроль за строками виконання окремих підрозділів, перевіряє завершену роботу і призначає дату захисту.

Закінчена КР, підписана студентом, подається керівнику. Після перегляду і схвалення КР, керівник підписує її та затверджує дату захисту.

У разі виявлення грубих помилок у розрахунках або в оформленні роботи, вона повертається студентові для виправлення, після чого допускається до захисту. Публічний захист роботи відбувається в усній формі перед комісією з двох викладачів кафедри. Процедура захисту передбачає стислий виклад студентом головних проблем дослідження та їх вирішення, відповіді на запитання членів комісії. Перед захистом студент отримує свою роботу й готується аргументовано відповісти на зауваження і запитання. У процесі захисту членами комісії оцінюється глибина знань студентом досліджуваної теми, його вміння вести дискусію, обґрунтовувати і відстоювати свою точку зору, чітко відповідати на поставлені запитання.

2. ЗМІСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

КР виконується на основі фінансової та статистичної звітності підприємства, яку студент збирає під час проходження виробничої практики, а також на основі інформації, отриманої з інтернет-ресурсів, таких як SMIDA, тощо. Робота має завершуватися висновками та пропозиціями з покращення стану об'єкту дослідження.

Обсяг курсової роботи без додатків і списку літератури не повинен перевищувати 45 сторінок тексту в комп'ютерному наборі.

КР повинна містити:

- Титульний лист (**додаток 1**);
- Завдання до виконання (**додаток 2**);
- Зміст;
- Вступ;
- Розділ 1. Техніко-економічна характеристика об'єкту дослідження;
- Розділ 2. Економічний аналіз виробничо-господарської діяльності об'єкту дослідження;

- Висновки;
- Список використаної літератури;
- Додатки (при необхідності).

У **Розділі 1** курсової роботи студент наводить характеристику об'єкту дослідження, на матеріалах якого виконується робота (місцезнаходження об'єкту дослідження, історію створення та розвитку підприємства, виробничу, організаційну, економічну, фінансову, маркетингову та інші характеристики підприємства).

У **Розділі 2** здійснюється загальний економічний аналіз виробничо-господарської діяльності об'єкту дослідження за два роки.

У Розділі 2 мають бути розглянуті такі теми: 1) Аналіз обсягу виробництва і реалізації продукції; 2) Аналіз динаміки, структури й ефективності використання основних фондів; 3) Аналіз динаміки, структури й ефективності використання оборотних коштів; 4) Аналіз забезпечення підприємства трудовими ресурсами й ефективності їхнього використання; 5) Аналіз собівартості продукції й витрат на виробництво; 6) Аналіз рівня й динаміки фінансових результатів; 7) Аналіз фінансового стану підприємства.

Джерелом необхідної інформації для виконання економічного аналізу мають стати опубліковані матеріали підприємств галузі та конкретного підприємства, який є об'єктом дослідження (річні звіти, статистична та фінансова звітність, плани розвитку підприємства), а також інформація з мережі Інтернет, періодичних видань, галузевих та спеціалізованих журналів тощо.

3. ЗМІСТ РОЗДІЛУ 2 КУРСОВОЇ РОБОТИ

1. Аналіз обсягу виробництва і реалізації продукції

Джерела інформації для аналізу виробництва і реалізації продукції: форма №1П-НПП (річна) «Звіт про виробництво та реалізацію промислової продукції», форма №1-П (місячна) «Терміновий звіт про виробництво промислової продукції (товарів, послуг) за видами», дані про виробничу потужність підприємства, форма №2 «Звіт про фінансові результати», форма №1-ціни (пром) (місячна) «Звіт про ціни виробників промислової продукції», форма №1-підприємство» (річна) «Структурне обстеження підприємства».

1.1 Аналіз обсягу випуску продукції

Для аналізу обсягу випуску продукції в натуральному й вартісному вираженні складають аналітичну таблицю 1.1.

Для заповнення таблиці використовують дані форми №1П-НПП (річна) – «Звіт про виробництво та реалізацію промислової продукції». При складанні таблиці слід пам'ятати, що порівнянні ціни – це оптові ціни товаровиробника (без ПДВ й акцизного податку), які склалися за станом на перше січня звітного року. Оскільки інформація про ціни виробників продукції є конфіденційною, для цілей діагностики у дипломному проектуванні обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ й акцизного податку) у порівнянних цінах розраховуємо як відношення обсягу виробленої промислової продукції (без ПДВ й акцизного податку) у діючих оптових цінах підприємства до індексу цін виробників промислової продукції. Спрощеним методом розрахунку обсягу виробленої промислової продукції (без ПДВ й акцизного податку) у звітному році у порівнянних цінах є коригування обсягу виробленої промислової продукції (без ПДВ й акцизного податку) у діючих оптових цінах підприємства попереднього року на темп зростання цін на продукцію підприємств відповідної галузі (за даними статистичної звітності).

Таблиця 1.1

Виробництво продукції в натуральному й вартісному вираженні

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ й акцизного податку): - у діючих оптових цінах підприємства (ПП), тис. грн - у порівнянних цінах (ППп), тис. грн				
2. Фактично вироблено продукції (ВП), (натур. од.)				

Аналіз випуску продукції проводять методом порівняння обсягів виробництва продукції у вартісному й натуральному вираженні протягом двох років. Також порівнюють зміну обсягу виробництва продукції в натуральному вираженні з його зміною у вартісному вираженні, вказують можливі причини таких змін; порівнюють зміну обсягу виробництва продукції в натуральному вираженні з його зміною в порівняних цінах, роблять висновок про зміну структури продукції; порівнюють зміну обсягу виробництва продукції в порівняних і діючих цінах, роблять висновок про зміну цін на продукцію.

1.2 Аналіз використання виробничої потужності підприємства

Виробнича потужність підприємства характеризує максимально можливий рівень випуску продукції відповідно до певної номенклатури, асортименту, якості за умови найбільш повного використання устаткування й виробничих площ, застосування прогресивної технології й організації виробництва.

Коефіцієнт використання виробничої потужності (K_{Π}) розраховують як відношення випуску продукції до середньорічної виробничої потужності.

$$K_{\Pi} = \text{ВП} / \text{П}, \quad (1.1)$$

де ВП – обсяг фактично виробленої продукції, (натур.од.);

П – середньорічна виробнича потужність, (натур.од.).

Для аналізу використання виробничої потужності складають таблицю 1.2.

Таблиця 1.2

Використання виробничої потужності підприємства

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення
1. Середньорічна виробнича потужність (П), (натур. од.)			
2. Фактично вироблено продукції (ВП), (натур. од.)			
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності (K_{Π}), частки			

Після таблиці проводять оцінку величини й зміни коефіцієнта використання виробничої потужності й вказують можливі причини даної динаміки.

1.3 Аналіз факторів, які впливають на зміну обсягу виробництва продукції

Для визначення факторів, які впливають на зміну обсягу виробництва продукції, складають аналітичну таблицю 1.3.

Таблиця 1.3

Вплив зміни середньої оптової ціни й фактичного випуску продукції в натуральних одиницях на обсяг виробництва продукції в порівняних цінах

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення		
			усього	у тому числі за рахунок	
				ВП	Ц
1. Обсяг виробленої промислової продукції в порівняних цінах (без ПДВ й акцизного податку) (ПП _П), тис. грн					
2. Фактично вироблено продукції (ВП), (натур. од.)					×
3. Середня оптова ціна 1 натур. од. (Ц), тис. грн				×	

Методом факторного аналізу розраховують вплив на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах зміни фактичного обсягу виробництва продукції в натуральному вираженні, середньої оптової ціни однієї натуральної одиниці продукції

$$\text{ПП}_\text{П} = \text{ВП} \cdot \text{Ц}. \quad (1.2)$$

Вплив зміни фактичного обсягу виробництва продукції в натуральному вираженні на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах ($\Delta\text{ПП}_\text{П}(\text{ВП})$) становить

$$\Delta\text{ПП}_\text{П}(\text{ВП}) = (\text{ВП}_\text{з} - \text{ВП}_\text{п}) \cdot \text{Ц}_\text{п}, \quad (1.3)$$

де $\text{ВП}_\text{з}$, $\text{ВП}_\text{п}$ – обсяг фактично виробленої продукції в натуральному вираженні у звітному та попередньому роках відповідно;

$\text{Ц}_\text{п}$ – середня оптова ціна одиниці продукції у попередньому році.

Вплив зміни середньої оптової ціни однієї натуральної одиниці продукції на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах ($\Delta\text{ПП}_\text{П}(\text{Ц})$) становить

$$\Delta\text{ПП}_\text{П}(\text{Ц}) = \text{ВП}_\text{з} \cdot (\text{Ц}_\text{з} - \text{Ц}_\text{п}), \quad (1.4)$$

де $\text{Ц}_\text{з}$ – середня оптова ціна одиниці продукції у звітному році.

Загальний вплив факторів на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах ($\Delta\text{ПП}_\text{П}$) становить:

$$\Delta\text{ПП}_\text{П} = \Delta\text{ПП}(\text{ВП}) + \Delta\text{ПП}(\text{Ц}) \quad (1.5)$$

або

$$\Delta \text{ПП}_{\text{П}} = \text{ПП}_{\text{З}} - \text{ПП}_{\text{П}}, \quad (1.6)$$

де $\text{ПП}_{\text{З}}$, $\text{ПП}_{\text{П}}$ – обсяг виробленої промислової продукції в порівняних цінах у звітному та попередньому роках відповідно.

Роблять висновок про вплив кожного фактора на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах.

1.4 Аналіз структури випуску продукції

Структура випуску продукції – це співвідношення окремих видів продукції в загальному обсязі випуску.

Для аналізу структури випуску продукції складають аналітичну таблицю 1.4.

Таблиця 1.4

Структура випуску продукції

Найменування продукції	Фактично вироблено продукції, (натур. од.)		Структура, %		Відхилення	
	Попередній рік	Звітний рік	Попередній рік	Звітний рік	(натур. од.)	%
1						
...						
п						
Усього			100	100		×

Оцінюють співвідношення між окремими видами продукції. Визначають, які види продукції займають найбільшу й найменшу питому вагу в структурі виробництва в попередньому й звітному роках.

Після цього визначають, як вплинула зміна структури на відхилення обсягу випуску продукції. Для цього складають аналітичну таблицю 1.5.

Для визначення оптової ціни натуральної одиниці продукції використовують дані форми № 1П-НПП. Оптова ціна натуральної одиниці продукції розраховується як відношення вартості фактично випущеної продукції даного виду за звітний рік у діючих оптових цінах підприємства до фактичного виробництва даного виду продукції в натуральному вираженні.

Таблиця 1.5

Вплив структурних змін на відхилення обсягу випуску продукції

Найменування продукції	Фактично вироблено продукції, (натур.од.)		Структура, %		Оптова ціна натур. од., тис. грн	Звітний рік за структурою попереднього року, натур. од.	Відхилення	
	Попередній рік	Звітний рік	Попередній рік	Звітний рік			натур. од.	тис. грн
1								
...								
п								
Усього								

Визначають збільшення (зменшення) обсягу виробництва продукції у вартісному вираженні, що відбулося внаслідок зміни структури виробництва.

1.5 Аналіз реалізації продукції

Реалізація продукції – важливий заключний етап кругообігу коштів підприємства. Для аналізу реалізації продукції використовують дані форм №1П-НПП (річна) «Звіт про виробництво та реалізацію промислової продукції», №1-підприємство» (річна) «Структурне обстеження підприємства».

Для аналізу реалізації продукції складають аналітичну таблицю 1.6.

Таблиця 1.6

Співвідношення обсягу реалізованої й виробленої продукції

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1. Обсяг виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства (без ПДВ й акцизного податку) (ПП), тис. грн				
2. Обсяг реалізованої продукції (без ПДВ й акцизного податку) (РП), тис. грн				
3. Відхилення обсягу реалізації від обсягу виробництва, тис. грн				

У ході аналізу порівнюють обсяги реалізації продукції в попередньому й звітному роках, величини залишків готової продукції на кінець попереднього й звітного років, роблять висновок про вплив зміни обсягу виробництва й інших факторів на зміну обсягу реалізації продукції, пропонують план заходів, спрямованих на пошук резервів збільшення обсягу реалізації.

2. Аналіз динаміки, структури й ефективності використання основних фондів

Джерела інформації для аналізу динаміки, структури й ефективності використання основних фондів: форма №11-ОЗ «Звіт про наявність і рух основних засобів, амортизацію», форма №1 «Баланс», форма №2 «Звіт про фінансові результати», форма №1П-НПП (річна) – «Звіт про виробництво та реалізацію промислової продукції».

2.1 Аналіз динаміки основних фондів

Для аналізу динаміки основних фондів за даними форми 11-ОЗ «Звіт про наявність і рух основних засобів, амортизацію» складають аналітичну таблицю 2.1.

Таблиця 2.1

Зміна наявності основних фондів й їхньої динаміки

Основні фонди	Наявність на початок року	Надійшло у звітному році		Вибуло у звітному році		Наявність на кінець року	відхилення	
		Усього	У т.ч. уведено в дію нових ОФ	Усього	У т.ч. ліквідовано		абсолютне	відносне
Попередній рік								
Усього ОФ у т.ч.								
ОФ основного виду діяльності								
ОФ інших видів діяльності								
Звітний рік								
Усього ОФ у т.ч.								
ОФ основного виду діяльності								
ОФ інших видів діяльності								

Для узагальнюючої оцінки динаміки основних фондів і характеру їхньої зміни розраховують такі показники:

Коефіцієнт оновлення:

$$K_{\text{оновлення}} = \text{ОФ}_{\text{НАД}} / \text{ОФ}_{\text{КР}}, \quad (2.1)$$

де $\text{ОФ}_{\text{НАД}}$ – вартість основних фондів, які надійшли протягом року;
 $\text{ОФ}_{\text{КР}}$ – вартість основних фондів на кінець року.

Коефіцієнт введення:

$$K_{\text{введення}} = \text{ОФ}_{\text{ВВЕД}} / \text{ОФ}_{\text{КР}}, \quad (2.2)$$

де $ОФ_{ВВЕД}$ – вартість основних фондів, які введені в дію.

Коефіцієнт вибуття:

$$K_{ВИБУТТЯ} = ОФ_{ВИБ} / ОФ_{ПР}, \quad (2.3)$$

де $ОФ_{ВИБ}$ – вартість основних фондів, які вибули протягом року;

$ОФ_{ПР}$ – вартість основних фондів на початок року.

Значення коефіцієнтів динаміки основних фондів можна представити у вигляді таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Показники оновлення, введення й вибуття основних фондів

Коефіцієнт	Попередн й рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
Оновлення ОФ			
Оновлення ОФ основного виду діяльності			
Введення ОФ			
Введення ОФ основного виду діяльності			
Вибуття ОФ			
Вибуття ОФ основного виду діяльності			

Роблять висновки про характер змін наявності основних фондів на підприємстві.

2.2 Аналіз структури основних фондів

Під структурою основних фондів розуміють співвідношення окремих груп основних фондів.

Використовуючи інформацію форми №11-ОЗ проводять аналіз зміни структури основних фондів за видами економічної діяльності. Для цього складають таблицю 2.3.

Таблиця 2.3

Зміна структури основних фондів

Основні фонди	На початок року		На кінець року		Відхилення	
	Сума, тис. грн	Питома вага, %	Сума, тис. грн	Питома вага, %	Сума, тис. грн	Питома вага, %
1	2	3	4	5	6	7
Попередній рік						
Усього ОФ		100		100		×
ОФ основного виду діяльності						
ОФ інших видів діяльності						

Продовження табл. 2.3

1	2	3	4	5	6	7
Звітний рік						
Усього ОФ		100		100		×
ОФ основного виду діяльності						
ОФ інших видів діяльності						

Надають оцінку зміни структури основних фондів за видами економічної діяльності.

2.3 Аналіз технічного стану основних фондів

Для аналізу технічного стану основних фондів використовують дані форми №1 «Баланс». Розраховують такі показники:

Коефіцієнт зношення:

$$K_{\text{ЗНОСУ}} = Z_{\text{Н}} / \text{ОФ}_{\text{ПЕРВ}}, \quad (2.4)$$

де $Z_{\text{Н}}$ – сума зношення основних фондів;

$\text{ОФ}_{\text{ПЕРВ}}$ – первісна вартість основних фондів.

Коефіцієнт придатності:

$$K_{\text{ПРИДАТНОСТІ}} = \text{ОФ}_{\text{ЗАЛ}} / \text{ОФ}_{\text{ПЕРВ}}, \quad (2.5)$$

де $\text{ОФ}_{\text{ЗАЛ}}$ – залишкова вартість основних фондів.

Чим менший коефіцієнт зношування й чим більший коефіцієнт придатності, тим кращий технічний стан основних фондів.

Значення показників технічного стану основних фондів наводять у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Зміна технічного стану основних фондів

Показники	На кінець попереднього року	На кінець звітнього року	Відхилення
1. Первісна вартість ОФ, тис. грн			
2. Зношення, тис. грн			
3. Залишкова вартість ОФ, тис. грн			
4. Коефіцієнт придатності			
5. Коефіцієнт зношення			

Після таблиці надають оцінку стану ОФ виходячи з абсолютних значень і динаміки коефіцієнтів придатності й зношування.

2.4 Аналіз ефективності використання основних фондів основного виду діяльності

Ефективність використання основних фондів характеризується такими показниками:

Фондовіддача (Φ_B):

$$\Phi_B = \text{ППП} / \text{ОФ}, \quad (2.6)$$

де ППП – обсяг виробленої промислової продукції в порівнянних цінах (без ПДВ й акцизного податку);

ОФ – середньорічна вартість основних фондів основного виду діяльності за період.

Фондоємність (Φ_ϵ):

$$\Phi_\epsilon = \text{ОФ} / \text{ППП}. \quad (2.7)$$

Середньорічна вартість основних фондів основного виду діяльності для цілей проектування розраховується як середньоарифметична вартість:

$$\text{ОФ} = (\text{ОФ}_{\text{ГР}} + \text{ОФ}_{\text{КР}}) / 2. \quad (2.8)$$

Джерелом інформації для розрахунку є дані форми №11-ОЗ.

Аналіз показників ефективності використання основних фондів основного виду діяльності проводиться методом порівняння фактичного їхнього рівня в звітному році з аналогічними показниками в попередньому році. Для аналізу складають аналітичну таблицю 2.5.

Таблиця 2.5

Показники ефективності використання основних фондів основного виду діяльності

Показник	Поперед- ній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
1. Обсяг виробленої промислової продукції в порівнянних цінах (без ПДВ й акцизного податку) (ППП), тис. грн			
2. Середньорічна вартість основних фондів основного виду діяльності (ОФ), тис. грн			
3. Фондовіддача (Φ_B), грн/грн			
4. Фондоємність (Φ_ϵ), грн/грн			

Роблять висновок про тенденції зміни ефективності використання основних фондів основного виду діяльності.

2.5 Аналіз впливу фондівддачі й вартості основних фондів основного виду діяльності на обсяг виробництва продукції

Аналіз передбачає дослідження впливу зміни фондівддачі й вартості основних фондів основного виду діяльності на відхилення обсягу виробництва продукції.

Для аналізу складають аналітичну таблицю 2.6.

Таблиця 2.6

Вплив змін фондівддачі й вартості основних фондів основного виду діяльності на зміну обсягу виробництва продукції

Показники	Поперед- ній рік	Звітний рік	Відхилення		
			Усьо- го	У т.ч. за рахунок	
				ОФ	ФВ
1. Обсяг виробленої промислової продукції в порівняних цінах (без ПДВ й акцизного податку) (ППП), тис. грн					
2. Середньорічна вартість основних фондів основного виду діяльності (ОФ), тис. грн					×
3. Фондовіддача (ФВ), грн/грн				×	

Методом факторного аналізу розраховують вплив на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах зміни середньорічної вартості основних фондів основного виду діяльності та фондівддачі

$$ППП = ОФ \cdot ФВ. \quad (2.9)$$

Вплив зміни середньорічної вартості основних фондів основного виду діяльності на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах ($\Delta PPP(ОФ)$) становить

$$\Delta PPP(ОФ) = (ОФ_3 - ОФ_П) \cdot ФВ_П, \quad (2.10)$$

де $ОФ_3$, $ОФ_П$ – середньорічна вартість основних фондів основного виду діяльності у звітному та попередньому роках;

$ФВ_П$ – фондівддача у попередньому році.

Вплив зміни фондівддачі на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах ($\Delta PPP(ФВ)$) становить:

$$\Delta PPP(ФВ) = ОФ_3 \cdot (ФВ_3 - ФВ_П), \quad (2.11)$$

де $ФВ_3$ – фондівддача у звітному році.

Загальний вплив факторів на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівнянних цінах ($\Delta\text{ПП}_\Pi$) становить:

$$\Delta\text{ПП}_\Pi = \Delta\text{ПП}(\text{ОФ}) + \Delta\text{ПП}(\text{ФВ}) \quad (2.12)$$

або

$$\Delta\text{ПП}_\Pi = \text{ПП}_3 - \text{ПП}_\Pi. \quad (2.13)$$

Роблять висновок про вплив кожного фактора на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівнянних цінах.

3. Аналіз динаміки, структури й ефективності використання оборотних коштів

Джерела інформації для аналізу динаміки, структури й ефективності використання оборотних коштів: форма №1 «Баланс», форма №2 «Звіт про фінансові результати», форма №1П-НПП (річна) «Звіт про виробництво та реалізацію промислової продукції».

3.1 Аналіз складу, структури й динаміки оборотних коштів

Для аналізу складу, структури й динаміки оборотних коштів складають аналітичну таблицю 3.1.

Таблиця 3.1

Склад, структура й динаміка оборотних коштів

Показник	На початок року		На кінець року		Відхилення	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
1	2	3	4	5	6	7
Попередній рік						
Оборотні кошти, всього (1195)		100		100		×
Запаси (1100)						
Поточні біологічні активи (1110)						
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги (1125)						
Дебіторська заборгованість за розрахунками (1130+1135)						
Інша поточна дебіторська заборгованість (1155)						
Поточні фінансові інвестиції (1160)						
Гроші та їх еквіваленти (1165)						
Витрати майбутніх періодів (1170)						
Інші оборотні кошти (1190)						
Звітний рік						
Оборотні кошти, всього (1195)		100		100		×

Продовження табл. 3.1

1	2	3	4	5	6	7
Запаси (1100)						
Поточні біологічні активи (1110)						
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги (1125)						
Дебіторська заборгованість за розрахунками (1130+1135)						
Інша поточна дебіторська заборгованість (1155)						
Поточні фінансові інвестиції (1160)						
Гроші та їх еквіваленти (1165)						
Витрати майбутніх періодів (1170)						
Інші оборотні кошти (1190)						

Роблять висновок про зміни в складі, структурі й динаміці оборотних коштів.

3.2 Аналіз ефективності використання оборотних коштів

Ефективність використання оборотних коштів характеризується показниками оборотності оборотних коштів.

Для вивчення оборотності оборотних коштів розраховують такі показники:

Коефіцієнт оборотності оборотних коштів:

$$K_o = \text{РП} / \text{ОК}, \quad (3.1)$$

де РП – обсяг реалізованої продукції (без ПДВ та акцизного податку), тис. грн;

ОК – середній залишок оборотних коштів, тис. грн.

Середній залишок оборотних коштів розраховується як середньоарифметична сума другого розділу активу балансу на початок і кінець року.

Тривалість одного обороту оборотних коштів:

$$T_{\text{об}} = \text{Д} / K_o, \quad (3.2)$$

де Д – кількість днів у періоді, за який розраховується оборотність оборотних коштів (Д за рік = 360 днів).

Коефіцієнт закріплення оборотних коштів:

$$K_3 = OK / РП. \quad (3.3)$$

Для аналізу зміни оборотності оборотних коштів складають таблицю 3.2.

Таблиця 3.2

Показники оборотності оборотних коштів

Показник	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
1. Обсяг реалізованої продукції (без ПДВ та акцизного податку) (РП), тис. грн			
2. Середній залишок оборотних коштів (ОК), тис. грн			
3. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів (Ко), обороти			
4. Тривалість одного обороту оборотних коштів (Тоб), днів			
5. Коефіцієнт закріплення оборотних коштів (Кз), грн/грн			

Роблять висновок про значення показників оборотності оборотних коштів і змінах значень показників.

3.3 Аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів

Для оцінки ефективності використання матеріальних ресурсів розраховують такі показники:

Матеріаловіддача – відношення обсягу виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства (ПП) до суми матеріальних витрат (МВ).

$$M_B = ПП / МВ \quad (3.4)$$

Матеріалоємність – відношення суми матеріальних витрат до обсягу виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства.

$$M_E = МВ / ПП \quad (3.5)$$

Значення показників ефективності використання сировини й матеріалів наводять у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Показники ефективності використання сировини й матеріалів

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення		
			усього	у тому числі за рахунок	
				МВ	М _В
1. Обсяг виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства (без ПДВ й акцизного податку) (ПП), тис. грн					
2. Матеріальні витрати (МВ), тис. грн					×
3. Матеріаловіддача (М _В), грн/грн				×	
4. Матеріалоємність (М _Є), грн/грн				×	×

Порівнюють рівень матеріальних витрат, матеріаловіддачі й матеріалоємності в попередньому й звітному роках.

Методом факторного аналізу розраховують вплив на зміну обсягу виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства зміни суми матеріальних витрат і матеріаловіддачі.

$$ПП = МВ \cdot М_{В} \quad (3.6)$$

Вплив зміни суми матеріальних витрат на зміну обсягу виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства ($\Delta ПП(МВ)$) становить:

$$\Delta ПП(МВ) = (МВ_{З} - МВ_{П}) \cdot М_{ВП}, \quad (3.7)$$

де $МВ_{З}$, $МВ_{П}$ – матеріальні витрати у звітному та попередньому роках;
 $М_{ВП}$ – матеріаловіддача у попередньому році.

Вплив зміни матеріаловіддачі на зміну обсягу виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства ($\Delta ПП(М_{В})$) становить:

$$\Delta ПП(М_{В}) = МВ_{З} \cdot (М_{ВЗ} - М_{ВП}), \quad (3.8)$$

де $М_{ВЗ}$ – матеріаловіддача у звітному році.

Загальний вплив факторів на зміну обсягу виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства становить:

$$\Delta ПП = \Delta ПП(МВ) + \Delta ПП(М_{В}), \quad (3.9)$$

або

$$\Delta ПП = ПП_{З} - ПП_{П}. \quad (3.10)$$

Роблять висновок про вплив кожного фактора на зміну обсягу виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства (без ПДВ й акцизного податку).

4. Аналіз забезпечення підприємства трудовими ресурсами й ефективності їхнього використання

Джерела інформації для аналізу забезпеченості підприємства трудовими ресурсами й ефективності їхнього використання: форма №1-ПВ «Звіт з праці», форма №1П-НПП (річна) «Звіт про виробництво та реалізацію промислової продукції», дані обліку відділу кадрів підприємства по професіях і кваліфікації.

4.1 Аналіз руху робочої сили

Для характеристики руху робочої сили на підставі даних форми №1-ПВ «Звіт із праці» розраховують й аналізують динаміку таких показників:

Коефіцієнт обороту по прийому – відношення числа прийнятих працівників до середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу.

Коефіцієнт обороту по вибуттю – відношення числа вибулих працівників до середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу.

Коефіцієнт плинності робочої сили – відношення числа працівників, що вибули за власним бажанням, звільнених за угодою сторін, порушення трудової дисципліни та ін. до середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу.

Для аналізу руху робочої сили складають аналітичну таблицю 4.1.

Таблиця 4.1

Показники руху робочої сили

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення
1. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, осіб			
2. Прийнято працівників, осіб			
3. Вибуло працівників, осіб			
3 них за власним бажанням, звільнено за угодою сторін, порушення трудової дисципліни та ін., осіб			
4. Коефіцієнт обороту з прийому			
5. Коефіцієнт обороту з вибуття			
6. Коефіцієнт плинності робочої сили			

У ході аналізу руху робочої сили характеризують зміну чисельності персоналу, роблять висновок про умови праці на підприємстві, про причини плинності кадрів, про стан кадрової політики підприємства.

4.2 Аналіз впливу трудових факторів на обсяг виробництва продукції

Обсяг виробництва продукції залежить від забезпечення підприємства трудовими ресурсами й ефективності використання трудових ресурсів. Для аналізу впливу трудових факторів на обсяг виробництва продукції складають аналітичну таблицю 4.2.

Таблиця 4.2

Вплив трудових факторів на обсяг виробництва продукції

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення		
			усього	у т.ч. за рахунок	
				Ч _{СО}	В _{РІР}
1. Обсяг виробленої промислової продукції в порівняних цінах (без ПДВ й акцизного податку) (ППП), тис. грн					
2. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу (Ч _{со}), осіб					×
3. Продуктивність праці (В _{рір}), тис. грн /особу				×	

Методом факторного аналізу розраховують вплив на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах зміни середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу, продуктивності праці.

$$ППП = Ч_{СО} \cdot В_{РІР} \quad (4.1)$$

Вплив зміни середньооблікової чисельності працівників на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах ($\Delta PPP_C(Ч_{СО})$) становить:

$$\Delta PPP_{П}(Ч_{СО}) = (Ч_{СОЗ} - Ч_{СОП}) \cdot В_{РІРП} \quad (4.2)$$

де $Ч_{СОЗ}$, $Ч_{СОП}$ – середньооблікова чисельність працівників у звітному та попередньому роках;

$В_{РІРП}$ – продуктивність праці у попередньому році.

Вплив зміни продуктивності праці на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах ($\Delta PPP_{П}(В_{РІР})$) становить:

$$\Delta PPP_{П}(В_{РІР}) = Ч_{СОЗ} \cdot (В_{РІРЗ} - В_{РІРП}), \quad (4.3)$$

де $В_{РІРЗ}$ – продуктивність праці у звітному році.

Загальний вплив факторів на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах становить:

$$\Delta \text{ПП}_\Pi = \Delta \text{ПП}(\text{Ч}_{\text{CO}}) + \Delta \text{ПП}(\text{В}_{\text{В1Р}}). \quad (4.4)$$

або

$$\Delta \text{ПП}_\Pi = \text{ПП}_3 - \text{ПП}_\Pi. \quad (4.5)$$

Роблять висновок про вплив кожного фактора на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах.

4.3 Аналіз використання робочого часу

Для аналізу використання робочого часу складають аналітичну таблицю 4.3.

Таблиця 4.3

Використання робочого часу на підприємстві

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1. Обсяг виробленої промислової продукції в порівняних цінах (без ПДВ й акцизного податку) (ПП), тис. грн				
2. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу (Ч _{CO}), осіб				
3. Кількість людино-годин, відпрацьованих всіма працівниками, людино-годин				
4. Середня кількість людино-годин, відпрацьованих одним працівником (Ч _{1Р})				
5. Продуктивність праці (В _{Р1Р}), тис. грн /особу				
6. Середньогодинний виробіток одного працівника (В _{Г1Р}), тис. грн /особу				

Роблять висновок про використання робочого часу на підприємстві в попередньому й звітному роках.

Методом факторного аналізу розраховують вплив на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах зміни середньооблікової чисельності працівників, середнього числа людино-годин, відпрацьованих одним працівником, середньогодинного виробітку одного працівника.

$$\text{ПП}_\Pi = \text{Ч}_{\text{CO}} \cdot \text{Ч}_{1Р} \cdot \text{В}_{Г1Р} \quad (4.6)$$

Вплив зміни середньооблікової чисельності працівників на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах ($\Delta \text{ПП}_\Pi(\text{Ч}_{\text{CO}})$) становить:

$$\Delta \text{ПП}_\Pi(\text{Ч}_{\text{CO}}) = (\text{Ч}_{\text{CO}3} - \text{Ч}_{\text{CO}\Pi}) \cdot \text{Ч}_{1Р\Pi} \cdot \text{В}_{Г1Р\Pi}, \quad (4.7)$$

де $\text{Ч}_{\text{CO}3}$, $\text{Ч}_{\text{CO}\Pi}$ – середньооблікова чисельність працівників у звітному та попередньому роках;

$\text{Ч}_{1Р\Pi}$ – середнє число людино-годин, відпрацьованих одним працівником, у попередньому році;

$V_{Г1P \Pi}$ – середньогодинний виробіток одного працівника у попередньому році.

Вплив зміни середнього числа людино-годин, відпрацьованих одним працівником на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівнянних цінах ($\Delta ПП_{\Pi}(Ч_{1P})$) становить:

$$\Delta ПП_{\Pi}(Ч_{1P}) = Ч_{CO \ 3} \cdot (Ч_{1P \ 3} - Ч_{1P \ \Pi}) \cdot V_{Г1P \ \Pi}, \quad (4.8)$$

де $Ч_{1P \ 3}$ – середнє число людино-годин, відпрацьованих одним працівником, у звітному році.

Вплив зміни середньогодинного виробітку одного працівника на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівнянних цінах ($\Delta ПП_{\Pi}(V_{Г1P})$) становить:

$$\Delta ПП_{\Pi}(V_{Г1P}) = Ч_{CO \ 3} \cdot Ч_{1P \ 3} \cdot (V_{Г1P \ 3} - V_{Г1P \ \Pi}), \quad (4.9)$$

де $V_{Г1P \ 3}$ – середньогодинний виробіток одного працівника у звітному році.

Загальний вплив факторів на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівнянних цінах становить:

$$\Delta ПП_{\Pi} = \Delta ПП(Ч_{CO}) + \Delta ПП(Ч_{1P}) + \Delta ПП(V_{Г1P}) \quad (4.10)$$

або

$$\Delta ПП_{\Pi} = ПП_3 - ПП_{\Pi} \quad (4.11)$$

Роблять висновок про вплив кожного фактору на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівнянних цінах.

4.4 Аналіз зміни фонду оплати праці

Величина фонду оплати праці залежить від чисельності персоналу підприємства й середньої заробітної плати одного працівника.

Для аналізу зміни фонду оплати праці складають аналітичну таблицю 4.4.

Таблиця 4.4

Вплив зміни чисельності персоналу й середньої заробітної плати одного працівника на зміну фонду оплати праці

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення		
			усього	у тому числі за рахунок	
				$Ч_{CO}$	ЗП
1	2	3	4	5	6
1. Фонд оплати праці штатних працівників (ФОП), тис. грн					

Продовження табл. 4.4

1	2	3	4	5	6
2. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу (Ч_{CO}), осіб					×
3. Середньорічна заробітна плата одного працівника (ЗП), тис. грн				×	

Методом факторного аналізу розраховують вплив на зміну фонду оплати праці зміни середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу й середньорічної заробітної плати одного працівника.

$$\text{ФОП} = \text{Ч}_{\text{CO}} \cdot \text{ЗП} \quad (4.12)$$

Вплив зміни середньооблікової чисельності працівників на зміну фонду оплати праці ($\Delta\text{ФОП}(\text{Ч}_{\text{CO}})$) становить:

$$\Delta\text{ФОП}(\text{Ч}_{\text{CO}}) = (\text{Ч}_{\text{CO з}} - \text{Ч}_{\text{CO п}}) \cdot \text{ЗП}_{\text{п}}, \quad (4.13)$$

де $\text{Ч}_{\text{CO з}}$, $\text{Ч}_{\text{CO п}}$ – середньооблікова чисельність працівників у звітному та попередньому роках;

$\text{ЗП}_{\text{п}}$ – середньорічна заробітна плата одного працівника у попередньому році.

Вплив зміни середньорічної заробітної плати одного працівника на зміну фонду оплати праці ($\Delta\text{ФОП}(\text{ЗП})$) становить:

$$\Delta\text{ФОП}(\text{ЗП}) = \text{Ч}_{\text{CO з}} \cdot (\text{ЗП}_{\text{з}} - \text{ЗП}_{\text{п}}), \quad (4.14)$$

де $\text{ЗП}_{\text{з}}$ – середньорічна заробітна плата одного працівника у звітному році.

Загальний вплив факторів на зміну фонду оплати праці становить:

$$\Delta\text{ФОП} = \Delta\text{ФОП}(\text{Ч}_{\text{CO}}) + \Delta\text{ФОП}(\text{ЗП}) \quad (4.15)$$

або

$$\Delta\text{ФОП} = \text{ФОП}_{\text{з}} - \text{ФОП}_{\text{п}} \quad (4.16)$$

Роблять висновок про вплив кожного фактору на зміну фонду оплати праці.

4.5 Аналіз співвідношення змін продуктивності праці й середньої заробітної плати

Заключним етапом аналізу ефективності використання трудових ресурсів є аналіз співвідношення продуктивності праці одного працівника й середньої заробітної плати, для цього складають аналітичну таблицю 4.5.

Таблиця 4.5

Співвідношення змін продуктивності праці й середньої заробітної плати

Показник	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			Абсолютне	Відносне
1. Продуктивність праці, тис. грн/особу				
2. Середньорічна заробітна плата одного працівника, тис. грн				

Співвідношення зміни середньорічної заробітної плати й продуктивності праці одного працівника визначається відношенням відносного відхилення середньорічної заробітної плати одного працівника до відносного відхилення продуктивності праці.

Роблять висновок про раціональність використання трудових ресурсів на підприємстві.

5. Аналіз собівартості продукції й витрат на виробництво

Для аналізу використовують: форму №2 «Звіт про фінансові результати», форму №1 Баланс, калькуляції собівартості окремих видів продукції.

5.1 Аналіз витрат на виробництво за елементами витрат

Аналіз проводять методом порівняння фактичної питомої ваги кожного елемента витрат на виробництво з питомою вагою в попередньому році. Для цього за даними форми №2 «Звіт про фінансові результати», складають аналітичну таблицю 5.1.

Таблиця 5.1

Структура витрат на виробництво

Елементи витрат	Абсолютне значення, тис. грн		Структура, %		Відхилення	
	Попередній рік	Звітний рік	Попередній рік	Звітний рік	абсолютного значення	структури
1. Матеріальні витрати						
2. Витрати на оплату праці						
3. Відрахування на соціальні заходи						
4. Амортизація						
5. Інші операційні витрати						
Усього						

Розглядаючи структуру витрат підприємства, оцінюють кожну статтю щодо її значущості. Роблять висновок про зміни, що відбулися в структурі продукції.

5.2 Аналіз витрат на одну гривню виробленої продукції

Показник витрат на 1 гривню продукції вказує на прямий зв'язок між собівартістю й прибутком. Витрати на одну гривню продукції розраховуються діленням загальної суми витрат на виробництво продукції, на обсяг виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства. Для аналізу зміни витрат на одну гривню продукції складають таблицю 5.2.

Таблиця 5.2

Оцінка витрат на одну гривню виробленої продукції

Показник	Попередній рік	Звітний рік	відхилення	
			абсолютне	відносне
1. Обсяг виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства (без ПДВ й акцизного податку) (ПП), тис. грн				
2. Витрати на виробництво продукції (ВВ), тис. грн				
5. Витрати на 1 гривню виробленої продукції, грн				

Роблять висновок про величину й зміну показника витрат на одну гривню продукції.

6. Аналіз рівня й динаміки фінансових результатів

Джерелом інформації для аналізу фінансових результатів є форма №2 «Звіт про фінансові результати».

6.1 Аналіз прибутку підприємства

Для аналізу рівня й динаміки фінансових результатів доцільно представити дані форми № 2 «Звіт про фінансові результати» у вигляді таблиці 6.1.

Таблиця 6.1

Оцінка фінансових результатів підприємства

Найменування статей	Абсолютне значення, тис. грн		Відхилення	
	Попередній рік	Звітний рік	абсолютне	відносне
1	2	3	4	5
Чистий дохід від реалізації продукції (2000)				
Собівартість реалізованої продукції (2050)				

Продовження табл. 6.1

1	2	3	4	5
Валовий прибуток (2090) (збиток (2095))				
Інші операційні доходи (2120)				
Адміністративні витрати (2130)				
Витрати на збут (2150)				
Інші операційні витрати (2180)				
Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток (2190) або збиток (2195))				
Інші доходи (2200+2220+2240)				
Інші витрати (2250+2255+2270)				
Фінансовий результат до оподаткування (прибуток (2290) або збиток (2295))				
Чистий фінансовий результат (прибуток (2350) або збиток (2355))				

Аналіз прибутку проводять методом порівняння фактичних даних за звітний період з фактичними даними за попередній період. У ході аналізу надають оцінку темпів зростання прибутку в цілому й окремо по кожній його частині, визначають фактори, що впливають на зміну прибутку.

6.2 Аналіз показників рентабельності

Рентабельність – це відносний показник економічної ефективності, що порівнює отриманий ефект із витратами або ресурсами, використаними для досягнення цього ефекту.

Залежно від того, із чим порівнюється показник прибутку, виділяють такі види рентабельності:

Рентабельність виробництва:

$$P_K = \text{Чистий прибуток} \cdot 100\% / (\text{Основні фонди} + \text{Оборотні кошти}) \quad (6.1)$$

Рентабельність продукції:

$$P_{\Pi} = \text{Фінансовий результат від операційної діяльності} \cdot 100\% / (\text{Собівартість реалізованої продукції} + \text{Адміністративні витрати} + \text{Витрати на збут} + \text{Інші операційні витрати}) \quad (6.2)$$

Рентабельність продажів:

$$P_{\text{ПРОДАЖІВ}} = \text{Чистий прибуток} \cdot 100\% / \text{Чистий дохід від реалізації} \quad (6.3)$$

У процесі аналізу оцінюють динаміку наведених вище показників рентабельності. Розраховані показники рентабельності зводять у таблицю 6.2.

Таблиця 6.2

Показники рентабельності

Показник	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
Рентабельність виробництва, %			
Рентабельність продукції, %			
Рентабельність продажів, %			

Роблять висновок про рівень показників рентабельності в кожному періоді, характеризують динаміку зміни коефіцієнтів рентабельності.

7. Аналіз фінансового стану підприємства

Джерело інформації для аналізу фінансового стану підприємства – форма №1 «Баланс».

7.1 Аналіз структури й динаміки балансу

Аналіз структури статей балансу й динаміки змін проводять за допомогою складання ущільненого порівняльного аналітичного балансу. Такий баланс можна одержати з вихідного шляхом ущільнення окремих статей і доповнення його показниками структури. Спосіб групування статей у порівняльному аналітичному балансі обирається індивідуально, залежно від значущості тієї або іншої статті для конкретного підприємства.

Для аналізу структури капіталу підприємства статті балансу групують за розділами.

Для цього складають аналітичну таблицю 7.1.

Таблиця 7.1

Структура балансу підприємства

Стаття балансу	Абсолютні величини		Структура		Відхилення		
					Абсолютної величини		У структурі
	На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року	абсолютне	відносне	
1	2	3	4	5	6	7	8
Попередній рік							
Актив							
1. Необоротні активи							
2. Оборотні активи							
3. Необоротні активи, утримані для продажу, та групи вибуття							
Баланс							

Продовження табл. 7.1

1	2	3	4	5	6	7	8
Пасив							
1. Власний капітал							
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення							
3. Поточні зобов'язання і забезпечення							
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утриманими для продажу, та групами вибуття							
Баланс							
Звітний рік							
Актив							
1. Необоротні активи							
2. Оборотні активи							
3. Необоротні активи, утримані для продажу, та групи вибуття							
Баланс							
Пасив							
1. Власний капітал							
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення							
3. Поточні зобов'язання і забезпечення							
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утриманими для продажу, та групами вибуття							
Баланс							

У процесі аналізу визначають абсолютні відхилення розміру валюти балансу і його статей, а також темпи росту. Після цього порівнюють динаміку зміни валюти балансу з динамікою зміни обсягів виробництва й реалізації продукції, прибутку. Більш швидкі темпи росту обсягів виробництва, реалізації продукції й прибутку в порівнянні з темпами росту

валюти балансу свідчать про поліпшення використання коштів на даному підприємстві.

Роблять висновок про зміни, що відбулися в структурі балансу. Зіставляючи структурні зміни в активі й пасиві, роблять висновки про те, з яких джерел найчастіше здійснювалося залучення нових коштів, і в які активи ці кошти найчастіше вкладалися.

7.2 Аналіз складу й структури майна підприємства

Відомості про вкладення капіталу підприємства в конкретне майно, матеріальні цінності й т. ін. містяться в активі балансу. Для аналізу складу й структури майна підприємства складають таблицю 7.2.

Таблиця 7.2

Склад і структура майна підприємства

Стаття активу	Абсолютна величина		Структура		Відхилення		
	На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року	Абсолютної величини		у структурі
					абсолютне	відносне	
1	2	3	4	5	6	7	8
Попередній рік							
1. Необоротні активи (1095)							
1.1. Нематеріальні активи (1000)							
1.2. Незавершені капітальні інвестиції (1005)							
1.3. Основні засоби (1010)							
1.4. Інвестиційна нерухомість (1015)							
1.5. Довгострокові фінансові інвестиції (1030)							
1.6. Інші фінансові інвестиції (1035)							
1.7. Довгострокова дебіторська заборгованість (1040)							
1.8. Відстрочені податкові активи (1045)							
1.9. Інші необоротні активи (1090)							
2. Оборотні активи (1195)							
2.1. Запаси (1101+...+1104)							
2.2. Поточні біологічні активи (1110)							
2.3. Векселі одержані (1120)							

Продовження табл. 7.2

1	2	3	4	5	6	7	8
2.4. Дебіторська заборгованість (1125+1130+1155)							
2.5. Поточні фінансові інвестиції (1160)							
2.6. Гроші та їх еквіваленти (1165)							
2.7. Витрати майбутніх періодів (1170)							
2.8. Інші оборотні активи (1190)							
3. Необоротні активи, утримані для продажу, та групи вибуття (1200)							
Баланс (1300)							
Звітний рік							
1. Необоротні активи (1095)							
1.1. Нематеріальні активи (1000)							
1.2. Незавершені капітальні інвестиції (1005)							
1.3. Основні засоби (1010)							
1.4. Інвестиційна нерухомість (1015)							
1.5. Довгострокові фінансові інвестиції (1030)							
1.6. Інші фінансові інвестиції (1035)							
1.7. Довгострокова дебіторська заборгованість (1040)							
1.8. Відстрочені податкові активи (1045)							
1.9. Інші необоротні активи (1090)							
2. Оборотні активи (1195)							
2.1. Запаси (1101+...+1104)							
2.2. Поточні біологічні активи (1110)							
2.3. Векселі одержані (1120)							
2.4. Дебіторська заборгованість (1125+1130+1155)							
2.5. Поточні фінансові інвестиції (1160)							
2.6. Гроші та їх еквіваленти (1165)							
2.7. Витрати майбутніх періодів (1170)							

Закінчення табл. 7.2

1	2	3	4	5	6	7	8
2.8. Інші оборотні активи (1190)							
3. Необоротні активи, утримані для продажу, та групи вибуття (1200)							
Баланс (1300)							

Роблять висновок про зміну загальної величини майна підприємства (підсумок активу балансу). Аналізують структуру майна й зміни, що відбулися в структурі.

7.3 Аналіз складу й структури джерел фінансових ресурсів

Відомості про джерела походження коштів, спрямованих на формування майна підприємства, наведені в пасиві балансу. Для аналізу джерел фінансових ресурсів складають таблицю 7.3.

Таблиця 7.3

Склад і структура джерел фінансових ресурсів

Стаття пасиву	Абсолютна величина		Структура		Відхилення		
	На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року	Абсолютної величини		у структурі
					абсолютне	відносне	
1	2	3	4	5	6	7	8
Попередній рік							
1. Власний капітал (1495)							
1.1. Зареєстрований (пайовий) капітал (1400)							
1.2. Внески до незареєстрованого статутного капіталу (1401)							
1.3. Капітал в дооцінках (1405)							
1.4. Додатковий капітал (1410)							
1.5. Резервний капітал (1415)							
1.6. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) (1420)							
1.7. Неоплачений капітал, вилучений капітал (1425+1430)							

Продовження табл. 7.3

1	2	3	4	5	6	7	8
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення (1595)							
3. Поточні зобов'язання і забезпечення (1695)							
3.1. Короткострокові кредити банків (1600)							
3.2. Поточна кредиторська заборгованість (1610+1615+1620+1625+1630+1635+...+1650)							
3.3. Поточні забезпечення (1660)							
3.4. Доходи майбутніх періодів (1665)							
3.5. Інші поточні зобов'язання (1690)							
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утриманими для продажу, та групами вибуття (1700)							
Баланс (1900)							
Звітний рік							
1. Власний капітал (1495)							
1.1. Зареєстрований (пайовий) капітал (1400)							
1.2. Внески до незареєстрованого статутного капіталу (1401)							
1.3. Капітал в дооцінках (1405)							
1.4. Додатковий капітал (1410)							
1.5. Резервний капітал (1415)							
1.6. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) (1420)							
1.7. Неоплачений капітал, вилучений капітал (1425+1430)							
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення (1595)							
3. Поточні зобов'язання і забезпечення (1695)							

Закінчення табл. 7.3

1	2	3	4	5	6	7	8
3.1. Короткострокові кредити банків (1600)							
3.2. Поточна кредиторська заборгованість (1610+1615+1620+1625+1630+1635+...+1650)							
3.3. Поточні забезпечення (1660)							
3.4. Доходи майбутніх періодів (1665)							
3.6. Інші поточні зобов'язання (1690)							
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утриманими для продажу, та групами вибуття (1700)							
Баланс (1900)							

Роблять висновки про те, які кошти (власні або позикові) є основним джерелом формування активів підприємства. Аналізують зміни, які відбулися в структурі пасиву.

7.4 Аналіз показників, що характеризують фінансову стабільність підприємства

Фінансова стабільність – це такий стан фінансових ресурсів, їхнього розподілу й використання, що забезпечує діяльність підприємства на основі збільшення прибутку, платоспроможність і кредитоспроможність підприємства в умовах припустимого рівня ризику.

Оцінка фінансової стабільності проводиться за допомогою таких показників:

Коефіцієнт фінансової автономії (незалежності) – характеризує частку власних коштів у загальній сумі коштів.

$$K_{\text{АВТ}} = \text{стр. 1495} / \text{стр. 1900} \quad (7.1)$$

Чим вище значення коефіцієнта, тим фінансово стійкіше, стабільніше й більш незалежне від зовнішніх кредиторів підприємство. Критичне значення коефіцієнта автономії – 0,5.

Коефіцієнт фінансового ризику – показує співвідношення залучених коштів і власного капіталу.

$$K_{\text{Ф.Р.}} = (\text{стр. 1595} + \text{стр. 1695} + \text{стр. 1700}) / \text{стр. 1495} \quad (7.2)$$

Зростання показника в динаміці свідчить про посилення залежності підприємства від зовнішніх інвесторів і кредиторів, тобто про зниження фінансової стабільності. Оптимальне значення даного коефіцієнта $K_{ф.р.} \leq 0,5$. Критичне значення – 1.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу – показує, яка частина власного капіталу перебуває в обороті, а яка капіталізована. Коефіцієнт розраховується як відношення власного оборотного капіталу до власних джерел фінансування. Власні оборотні кошти це та частина власного капіталу підприємства, що є джерелом покриття поточних активів.

$$K_M = (\text{стр. 1495} - \text{стр. 1095}) / \text{стр. 1495} \quad (7.3)$$

Нормальною вважається ситуація, при якій коефіцієнт маневреності в динаміці незначно збільшується.

Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень. Логіка розрахунку показника заснована на припущенні, що довгострокові позики використовуються для фінансування й придбання основних фондів й інших капітальних вкладень.

$$K_{п.д. в.} = \text{стр. 1595} / \text{стр. 1095} \quad (7.4)$$

Збільшення коефіцієнта в динаміці свідчить про посилення залежності підприємства від зовнішніх інвесторів.

Для аналізованого підприємства дані коефіцієнти наводять в таблиці 7.4.

Таблиця 7.4

Значення коефіцієнтів фінансової стабільності підприємства

Показник	На початок року	На кінець року	Абсолютне відхилення
Попередній рік			
Коефіцієнт фінансової автономії			
Коефіцієнт фінансового ризику			
Коефіцієнт маневреності власного капіталу			
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень			
Звітний рік			
Коефіцієнт фінансової автономії			
Коефіцієнт фінансового ризику			
Коефіцієнт маневреності власного капіталу			
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень			

На підставі показників, наведених у таблиці, зробити висновки про динаміку зміни показників фінансової стабільності підприємства й зіставити їх з нормативними показниками.

7.5 Аналіз фінансових коефіцієнтів ліквідності

Ліквідність балансу визначається як ступінь покриття зобов'язань організації її активами, строк перетворення яких у гроші відповідає строку погашення зобов'язань. Аналіз ліквідності балансу полягає в порівнянні коштів активу, згрупованих за ступенем їхньої ліквідності й розташованих у порядку убутання ліквідності, із зобов'язаннями пасиву, згрупованими по строках їхнього погашення й розташованими в порядку зростання таких строків.

Залежно від ступеня ліквідності активи підприємства розділяють на такі групи:

A1. Найбільш ліквідні активи

$$A1 = \text{стр.1160} + \text{стр.1165} \quad (7.5)$$

A2. Швидко реалізовані активи

$$A2 = \text{стр.1103} + \text{стр.1104} + \text{стр.1120} + \text{стр.1125} + \text{стр.1130} + \text{стр.1135} + \text{стр.1140} + \text{стр.1145} + \text{стр.1155} + \text{стр.1200} \quad (7.6)$$

A3. Повільно реалізовані активи

$$A3 = \text{стр.1101} + \text{стр.1102} + \text{стр.1110} + \text{стр.1170} + \text{стр.1190} \quad (7.7)$$

A4. Важко реалізовані активи

$$A4 = \text{стр.1095} \quad (7.8)$$

Пасиви балансу групуються відповідно до передбачуваних строків їхньої оплати:

П1. Найбільш термінові зобов'язання

$$П1 = \text{стр.1615} \quad (7.9)$$

П2. Короткострокові пасиви

$$П2 = \text{стр.1695} - \text{стр.1615} + \text{стр.1700} \quad (7.10)$$

П3. Довгострокові пасиви

$$П3 = \text{стр.1595} \quad (7.11)$$

П4. Постійні (стійкі) пасиви

$$П4 = \text{стр.1495} \quad (7.12)$$

Для визначення ліквідності балансу необхідно зіставити підсумки наведених груп активу й пасиву.

Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо дотримуються такі нерівності:

$$A1 \geq П1$$

$$A2 \geq П2$$

$$A3 \geq П3$$

$$A4 \leq П4$$

Якщо одна або кілька нерівностей мають протилежний знак від зафіксованого в оптимальному варіанті, це означає, що ліквідність балансу в більшому або меншому ступені відрізняється від абсолютної ліквідності.

Для зіставлення підсумків груп активу та пасиву складають аналітичну таблицю 7.5.

Таблиця 7.5

Аналіз ліквідності балансу

Актив	На початок року	На кінець року	Пасив	На початок року	На кінець року	Платіжний результат	
						На початок року	На кінець року
1	2	3	4	5	6	7=2-5	8=3-6
Попередній рік							
A1. Найбільш ліквідні активи			П1. Найбільш термінові зобов'язання				
A2. Швидко реалізовані активи			П2. Короткострокові пасиви				
A3. Повільно реалізовані активи			П3. Довгострокові пасиви				
A4. Важко реалізовані активи			П4. Постійні пасиви				
Баланс			Баланс				
Звітний рік							
A1. Найбільш ліквідні активи			П1. Найбільш термінові зобов'язання				
A2. Швидко реалізовані активи			П2. Короткострокові пасиви				
A3. Повільно реалізовані активи			П3. Довгострокові пасиви				
A4. Важко реалізовані активи			П4. Постійні пасиви				
Баланс			Баланс				

Більш детальний аналіз проводять за допомогою фінансових коефіцієнтів:
Коефіцієнт загальної (поточної) ліквідності – показує, в якому ступені наявні оборотні активи достатні для задоволення поточних зобов'язань.

$$K_{\text{ЗАГ}} = (A1 + A2 + A3) / (П1 + П2) \quad (7.13)$$

Значення коефіцієнта повинно перебувати в межах від 1 до 2.

Коефіцієнт проміжної (термінової) ліквідності – при його розрахунку не враховуються повільно реалізовані активи.

$$K_{\text{ПРОМ}} = (A1 + A2) / (П1 + П2) \quad (7.14)$$

Значення коефіцієнта повинно перебувати в межах від 0,7 до 0,8.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності – при його розрахунку враховується тільки перша група активів.

$$K_{\text{АБС}} = A1 / (П1 + П2) \quad (7.15)$$

Значення коефіцієнта повинно перебувати в межах від 0,2 до 0,35.

Для аналізованого підприємства дані коефіцієнти наводять в таблиці 7.6.

Таблиця 7.6

Значення коефіцієнтів ліквідності

Показник	На початок року	На кінець року	Абсолютне відхилення
Попередній рік			
Коефіцієнт загальної ліквідності			
Коефіцієнт проміжної ліквідності			
Коефіцієнт абсолютної ліквідності			
Звітний рік			
Коефіцієнт загальної ліквідності			
Коефіцієнт проміжної ліквідності			
Коефіцієнт абсолютної ліквідності			

На підставі показників, наведених у таблиці, роблять висновки про динаміку зміни показників ліквідності й зіставляють їх з нормативними показниками.

У висновку наводять узагальнюючу таблицю основних техніко-економічних показників виробничо-господарської діяльності підприємства.

Таблиця 8

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності підприємства

Показник	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1	2	3	4	5
1. Середньорічна виробнича потужність, (натур. од.)				
2. Фактично вироблено продукції, (натур. од.)				
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частка				
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ й акцизного податку): - у діючих оптових цінах підприємства, тис. грн - у порівняних цінах, тис. грн				
5. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн				
6. Середньорічна вартість основних фондів основного виду діяльності, тис. грн				
7. Фондовіддача, грн/грн				
8. Середній залишок оборотних коштів, тис. грн				
9. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, оборотів				
10. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, осіб				
11. Продуктивність праці, тис. грн /особу				
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис. грн, у тому числі - матеріальні витрати - витрати на оплату праці - відрахування на соціальні заходи - амортизація - інші операційні витрати				
13. Витрати на 1 гривню виробленої / реалізованої продукції, грн				
14. Матеріалоемність, грн				
15. Повна собівартість реалізованої продукції (собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати), тис. грн				

Продовження табл. 8

1	2	3	4	5
16. Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн				
17. Чистий прибуток, тис. грн				
18. Рентабельність продажів, %				x
19. Рентабельність продукції, %				x

Роблять висновки про динаміку зміни основних техніко-економічних показників виробничо-господарської діяльності підприємства.

4. ПРИКЛАД ВИКОНАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

1. Аналіз виробництва та реалізації продукції

1.1 Аналіз обсягу випуску продукції

Для аналізу обсягу випуску продукції в натуральному і вартісному вираженні складаємо таблицю 1.1.

Таблиця 1.1

Виробництво продукції в натуральному і вартісному виразі

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1.Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ та акцизного податку):				
- у діючих оптових цінах підприємства (ПП), тис. грн	148495	106454	-42041	-28,31
- у порівняних цінах (ППп), тис. грн	112752,5	84353,4	-28399,1	-25,19
2. Фактично вироблено продукції (ВП), тонн	19084	17617	-1467	-7,69

Індекс виробників промислової продукції (Ів) у попередньому році становив 1,262, а у звітному році – 1,317.

Обсяг виробленої продукції у порівняних цінах визначаємо як відношення обсягу виробленої продукції у діючих цінах до індексу виробників промислової продукції.

$$\text{ППп} = \text{ПП} / \text{Ів}.$$

$$\text{ППп}_1 = 148495 / 1,262 = 112752,5 \text{ тис. грн}$$

$$\text{ППп}_2 = 106454 / 1,317 = 84353,4 \text{ тис. грн}$$

У звітному році в порівнянні з попереднім роком зменшився обсяг виробленої продукції у діючих цінах на 42041 тис. грн або 28,31%. В порівнянні з попереднім роком зменшився фактичний випуск продукції на 1467 тонн.

Зменшення обсягу виробленої промислової продукції свідчить про зменшення попиту на продукцію підприємства.

1.2 Аналіз використання виробничої потужності підприємства

Виробнича потужність підприємства характеризує максимально можливий рівень випуску продукції відповідно до певної номенклатури, асортименту, якості за умови якнайповнішого використання устаткування і виробничих площ, застосування прогресивної технології і організації виробництва.

Для аналізу використання виробничої потужності складаємо таблицю 1.2.

Таблиця 1.2

Використання виробничої потужності підприємства

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення
1. Середньорічна виробнича потужність (П), тонн	36700	36700	0
2. Фактично вироблено продукції (ВП), тонн	19084	17617	-1467
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частка (ст.2/ст.1)	0,52	0,48	-0,04

Підприємство має значну виробничу потужність, яка не змінилась у звітному році в порівнянні з попереднім. Виробнича потужність характеризується середнім рівнем використання, про це свідчать значення коефіцієнту використання виробничої потужності, який у попередньому році знаходився на рівні 52%, але у звітному – він зменшився на 4 відсоткових пункти і склав 48%.

1.3 Аналіз факторів, які впливають на зміну обсягу виробництва продукції

Для визначення факторів, які впливають на зміну обсягу виробництва продукції, складемо аналітичну таблицю 1.3.

Таблиця 1.3

Вплив зміни середньої оптової ціни і фактичного випуску продукції в натуральних одиницях на обсяг виробництва продукції у порівняних цінах

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення		
			Всього	у тому числі за рахунок	
				ВП	Ц
1.Обсяг виробленої промислової продукції у порівняних цінах (без ПДВ й акцизного податку) (ППп), тис. грн	112752,5	84353,4	-28399,1	-8667,36	-19731,74
2.Фактично вироблено продукції (ВП), тонн	19084	17617	-1467	-8667,36	х
3.Середня оптова ціна 1 т (Ц), тис. грн	5,9082	4,7882	-1,12	х	-19731,74

З таблиці 1.3 видно, що обсяг виробленої промислової продукції у порівняних цінах зменшився у звітному році в порівнянні з попереднім на 28399,1 тис. грн, а фактичний випуск продукції в натуральному вираженні – на 1467 т.

Методом факторного аналізу розраховуємо вплив на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах зміни фактичного обсягу виробництва продукції в натуральному вираженні та середньої оптової ціни однієї натуральної одиниці продукції.

Вплив зміни фактичного обсягу виробництва продукції в натуральному вираженні на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах ($\Delta ПП_{п(ВП)}$) становить

$$\begin{aligned}\Delta ПП_{п(ВП)} &= (ВП_з - ВП_{п}) \cdot Ц_{п} = \\ &= (17617 - 19084) \cdot 5,9082 = -8667,36 \text{ тис. грн}\end{aligned}$$

Вплив зміни середньої оптової ціни однієї натуральної одиниці продукції на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах ($\Delta ПП_{п(Ц)}$) становить

$$\begin{aligned}\Delta ПП_{п(Ц)} &= ВП_з \cdot (Ц_з - Ц_{п}) = \\ &= 19084 \cdot (4,7882 - 5,9082) = -19731,74 \text{ тис. грн}\end{aligned}$$

Загальний вплив факторів на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах ($\Delta ПП_{п}$) становить:

$$\begin{aligned}\Delta ПП_{п} &= \Delta ПП(ВП) + \Delta ПП(Ц) = \\ &= -8667,36 + (-19731,74) = -28399,1 \text{ тис. грн}\end{aligned}$$

Зменшення випуску продукції у вартісному вираженні відбулося за рахунок зменшення фактично виробленої продукції в натуральному вираженні на 8667,36 тис. грн та зниження ціни 1 тонни продукції – на 19731,74 тис. грн.

1.4 Аналіз структури випуску продукції

Для аналізу структури випуску продукції складемо таблицю 1.4.

Таблиця 1.4

Структура випуску продукції

Найменування продукції	Фактично вироблено продукції, тонн		Структура, %		Відхилення	
	Попередній рік	Звітний рік	Попередній рік	Звітний рік	тонн	%
Торти	580,15	558,46	3,04	3,17	-21,69	0,13
Печиво	7824,44	7381,52	41	41,9	-442,92	0,9
Карамель	2992,37	2783,49	15,68	15,8	-208,89	0,12
Драже	169,85	142,70	0,89	0,81	-27,15	-0,08
Крекери	450,38	373,48	2,36	2,12	-76,90	-0,24
Шоколадні вироби	5311,08	4640,32	27,83	26,34	-670,76	-1,49
Шоколадні вироби без какао	1755,73	1737,04	9,2	9,86	-18,69	0,66
Усього	19084	17617	100	100	-1467	0

За даними таблиці 1.4 можна зробити висновок, що у попередньому та звітному роках найбільшу питому вагу в структурі виробництва займають печиво, шоколадні вироби та карамель.

У звітному році відбулось зменшення випуску продукції підприємства на 1467 тонни, при цьому структура виробництва зазнала незначних змін.

Таблиця 1.5

Вплив структурних змін на відхилення обсягу випуску продукції

Найменування продукції	Фактично вироблено продукції, тонн		Структура, %		Оптова ціна натур. од., тис. грн	Звітний рік за структурою попереднього року, натур. од.	Відхилення	
	Попередній рік	Звітний рік	Попередній рік	Звітний рік			тонн	тис. грн
1	2	3	4	5	6	7	8 (=3-7)	9 (=7·6)
Торти	580,15	558,46	3,04	3,17	10	535,56	22,90	229,03
Печиво	7824,44	7381,52	41	41,9	3	7222,97	158,55	475,65
Карамель	2992,37	2783,49	15,68	15,8	3	2762,35	21,14	63,43
Драже	169,85	142,70	0,89	0,81	2	156,79	-14,09	-28,18
Крекери	450,38	373,48	2,36	2,12	4,31	415,76	-42,28	-182,23

Продовження табл. 1.5

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Шоколадні вироби	5311,08	4640,32	27,83	26,34	11,8	4902,81	-262,49	-3097,4
Шоколадні вироби без какао	1755,73	1737,04	9,2	9,86	7,9	1620,76	116,28	918,58
Усього	19084	17617	100	100	-	17617,00	0	-1621,1

Найбільший вплив на зниження обсягу виробленої продукції у діючих цінах здійснили структурні зміни у виробництві шоколадних виробів – на 3097, 4 тис. грн.

1.5 Аналіз реалізації продукції

Для аналізу реалізації продукції складаємо таблицю 1.6.

Таблиця 1.6

Співвідношення обсягу реалізованої продукції та виробленої продукції

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1.Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ та акцизного податку) у діючих оптових цінах підприємства (ПП), тис. грн	148495	106454	-42041	-28,31
2.Обсяг реалізованої продукції (без ПДВ та акцизного податку) (РП), тис. грн	132059	95549	-36510	-27,65
3. Відхилення обсягу реалізації від обсягу виробництва, тис. грн (ст.1 – ст.2)	16436	10905	-5531	-33,65

У попередньому та звітному роках підприємству не вдалося реалізувати всю вироблену продукцію. Слід зазначити, що залишки нереалізованої продукції у звітному році знизилися на 5531 тис. грн, що свідчить про поживавлення роботи відділу збуту продукції.

2. Аналіз динаміки, структури й ефективності використання основних фондів**2.1 Аналіз динаміки основних фондів**

Для аналізу динаміки основних фондів за даними форми 11-ОЗ «Звіт про наявність і рух основних засобів, амортизацію» складаємо таблицю 2.1.

Таблиця 2.1

Зміна наявності основних фондів і їх динаміка

Основні фонди	Наявність на початок року	Надійшло у звітному році		Вибуло у звітному році		Наявність на кінець року	Відхилення	
		Усього	у т.ч. уведено в дію нових ОФ	Усього	у т.ч. ліквідовано		абсолютне	відносне
Попередній рік								
Всього ОФ, у т.ч.	90422	24	24	11	11	90435	13	0,01
ОФ основного виду діяльності	90422	24	24	11	11	90435	13	0,01
ОФ інших видів діяльності	-	-	-	-	-	-	-	-
Звітний рік								
Всього ОФ, у т.ч.	90435	146	146	64	64	90517	82	0,09
ОФ основного виду діяльності	90435	146	146	64	64	90517	82	0,09
ОФ інших видів діяльності	-	-	-	-	-	-	-	-

У попередньому році вартість основних фондів на кінець року збільшилась на 13 тис. грн або на 0,01%. У звітному році збільшення вартості основних фондів склало 82 тис. грн. або 0,09%. В структурі основних фондів підприємства як у попередньому, так і у звітному роках 100% складають основні фонди основного виду діяльності.

Значення коефіцієнтів динаміки основних фондів наведемо у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Показники оновлення, введення і вибуття основних фондів

Коефіцієнт	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
Оновлення ОФ	0,0003	0,0016	0,0013
Введення ОФ	0,0003	0,0016	0,0013
Вибуття ОФ	0,0001	0,0007	0,0006

У попередньому та звітному роках значення коефіцієнтів оновлення основних фондів дорівнюють значенням коефіцієнтів введення основних фондів, що вказує на введення у дію нових основних фондів. На досить

низькому рівні знаходиться коефіцієнт вибуття. Тобто оновлення основних фондів на підприємстві здійснюється при неповній заміні старих та зношених фондів та призводить до накопичення застарілого обладнання, що стримує зростання економічної ефективності використання основних фондів.

2.2 Аналіз структури основних фондів

Під структурою основних фондів розуміють співвідношення окремих груп основних фондів. Використовуючи інформацію форми №11-ОЗ проводимо аналіз зміни структури основних фондів за видами економічної діяльності.

Для цього складаємо таблицю 2.3.

Таблиця 2.3

Зміна структури основних фондів

Основні фонди	На початок року		На кінець року		Відхилення	
	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %
Попередній рік						
Всього ОФ, у т.ч.	90422	100	90435	100	13	0
ОФ основного виду діяльності	90422	100	90435	100	13	0
ОФ інших видів діяльності	-	-	-	-	-	-
Звітний рік						
Всього ОФ, у т.ч.	90435	100	90517	100	82	0
ОФ основного виду діяльності	90435	100	90517	100	82	0
ОФ інших видів діяльності	-	-	-	-	-	-

У структурі основних фондів підприємства як у попередньому, так і звітному роках основна частка (100%) припадає на основні фонди основного виду діяльності.

2.3 Аналіз технічного стану основних фондів

Значення показників технічного стану основних фондів наведені у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Зміна технічного стану основних фондів

Показники	На початок року	На кінець року	Відхилення
Попередній рік			
1. Первісна вартість ОФ, тис. грн	90422	90435	13
2. Зношення, тис. грн	73910	78019	4109
3. Залишкова вартість ОФ, тис. грн	16512	12416	-4096
4. Коефіцієнт придатності (ст.3/ст.1)	0,183	0,137	-0,045
5. Коефіцієнт зношення (ст.2/ст.1)	0,817	0,863	0,045
Звітний рік			
1. Первісна вартість ОФ, тис. грн	90435	90517	82
2. Зношення, тис. грн	78019	81178	3159
3. Залишкова вартість ОФ, тис. грн	12416	9339	-3077
4. Коефіцієнт придатності (ст.3/ст.1)	0,137	0,103	-0,034
5. Коефіцієнт зношення (ст.2/ст.1)	0,863	0,897	0,034

В звітному році в порівнянні з попереднім первісна вартість основних фондів збільшилась до 90517 тис. грн, на 95 тис. грн. Коефіцієнт зношення у попередньому та звітному роках знаходиться на досить високому рівні – 0,863 та 0,897 відповідно. Відбувається старіння основних фондів, які підприємство майже не оновлює.

2.4 Аналіз ефективності використання основних фондів основного виду діяльності

Ефективність використання основних фондів характеризується рівнем фондоддачі та фондоємності.

Для аналізу складаємо аналітичну таблицю 2.5.

Таблиця 2.5

Показники ефективності використання основних фондів основного виду діяльності

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
1. Обсяг виробленої промислової продукції в порівнянних цінах (без ПДВ і акцизного податку) (ППп), тис. грн	112752,5	84353,4	-28399,1
2. Середньорічна вартість основних фондів основного виду діяльності (ОФ), тис. грн	90428,5	90476	47,5
3. Фондовіддача (Фв), грн/грн (ст.1/ст.2)	1,247	0,932	-0,315
4. Фондоємність (Фє), грн/грн (ст.2/ст.1)	0,802	1,0726	0,2706

З таблиці 2.5 видно, що у звітному році в порівнянні з попереднім, ефективність використання основних фондів основного виду діяльності знизилася на 0,3146 грн. Фондоємність основних фондів основного виду діяльності зросла на 27,06 копійок у розрахунку на 1 гривну випуску

продукції, що також свідчить про зниження ефективності використання основних фондів основного виду діяльності.

2.5 Аналіз впливу фондовіддачі й вартості основних фондів основного виду діяльності на обсяг виробництва продукції

Для аналізу впливу зміни фондовіддачі і вартості основних фондів основного виду діяльності на відхилення обсягу виробництва продукції складаємо аналітичну таблицю 2.6.

Методом факторного аналізу розрахуємо вплив на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах зміни середньорічної вартості основних фондів основного виду діяльності та фондовіддачі.

Таблиця 2.6

Вплив зміни фондовіддачі і вартості основних фондів основного виду діяльності на відхилення обсягу виробництва продукції

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення		
			Всього	В т.ч. за рахунок	
				ОФ	Фв
1. Обсяг виробленої промислової продукції в порівняних цінах (без ПДВ і акцизного податку) (ППп), тис. грн	112752,5	84353,4	-28399,1	59,2	-28458,3
2. Середньорічна вартість основних фондів основного виду діяльності (ОФ), тис. грн	90428,5	90476	47,5	59,2	х
3. Фондовіддача (Фв), грн/грн	1,247	0,932	-0,315	х	-28458,3

У звітному році в порівнянні з попереднім середньорічна вартість основних фондів основного виду діяльності збільшилась на 47,5 тис. грн, фондовіддача зменшилась на 31,5 копійки.

Методом факторного аналізу розраховуємо вплив на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах зміни середньорічної вартості основних фондів основного виду діяльності та фондовіддачі.

Вплив зміни середньорічної вартості основних фондів основного виду діяльності на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах ($\Delta\text{ППп}(\text{ОФ})$) становить

$$\begin{aligned}\Delta\text{ППп}(\text{ОФ}) &= (\text{ОФ}_з - \text{ОФ}_п) \cdot \text{Фв}_п = \\ &= (90476 - 90428,5) \cdot 1,247 = 59,2 \text{ тис. грн}\end{aligned}$$

Вплив зміни фондовіддачі на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах ($\Delta\text{ППп}(\text{Фв})$) становить

$$\Delta\Pi_{\Pi}(\Phi_{\text{В}}) = \text{ОФ}_3 \cdot (\Phi_{\text{В}3} - \Phi_{\text{В}\Pi}) =$$

$$= 90476 \cdot (0,932 - 1,247) = -28458,3 \text{ тис. грн}$$

Загальний вплив факторів на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах ($\Delta\Pi_{\Pi}$) становить:

$$\Delta\Pi_{\Pi} = \Delta\Pi(\text{ОФ}) + \Delta\Pi(\Phi_{\text{В}}) =$$

$$= 59,2 + (-28458,3) = -28399,1 \text{ тис. грн}$$

З розрахунків видно, що збільшення середньорічної вартості основних фондів основного фонду основного виду діяльності призвело до зростання випуску у порівняних цінах на 59,2 тис. грн, а зменшення фондів віддачі призвело до зниження випуску у порівняних цінах на 28458,3 тис. грн.

3. Аналіз динаміки, структури й ефективності використання оборотних коштів

3.1 Аналіз складу, структури й динаміки оборотних коштів

Для аналізу складу, структури і динаміки оборотних коштів складаємо аналітичну таблицю 3.1.

Таблиця 3.1

Склад, структура й динаміка оборотних коштів

Показник	На початок року		На кінець року		Відхилення	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
1	2	3	4	5	6	7
Попередній рік						
Оборотні кошти	60064	100	56998	100	-3066	0
Запаси	31276	52,07	25988	45,6	-5288	-6,47
Дебіторська заборгованість	26542	44,19	29842	52,36	3300	8,17
Грошові та їх еквіваленти	2223	3,70	1142	2,00	-1081	-1,70
Витрати майбутніх періодів	23	0,04	26	0,05	3	0,01
Інші оборотні активи	0	0	0	0	0	0
Звітний рік						
Оборотні кошти	56998	100	40141	100	-16857	0
Запаси	25988	45,6	18678	46,53	-7310	0,93
Дебіторська заборгованість	23031	52,36	21223	52,87	-1808	0,51

Продовження табл. 3.1

1	2	3	4	5	6	7
Грошові та їх еквіваленти	1142	2,00	96	0,24	-1046	-1,76
Витрати майбутніх періодів	26	0,05	2	0,00	-24	-0,05
Інші оборотні активи	0	0	142	0,35	142	0,35

Найбільша питома вага як у попередньому, так і у звітному роках припадала на дебіторську заборгованість та запаси, які мають тенденцію до зростання.

3.2 Аналіз ефективності використання оборотних коштів

Ефективність використання оборотних коштів характеризується показниками оборотності оборотних коштів.

Для аналізу зміни оборотності оборотних коштів складаємо таблицю 3.2.

Таблиця 3.2

Показники оборотності оборотних коштів

Показник	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
1. Обсяг реалізованої продукції (без ПДВ і акцизного податку) (РП), тис. грн	132059	95549	-36510
2. Середній залишок оборотних коштів (ОК), тис. грн	58531	48569,5	-9961,5
3. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів (Ко), обороти (ст.1/ст.2)	2,256	1,967	-0,289
4. Тривалість одного обороту оборотних коштів (Тоб), днів (360/ст.3)	160	183	23
5. Коефіцієнт закріплення оборотних коштів (Кз), грн/грн (ст.2/ст.1)	0,443	0,508	0,065

На основі даних таблиці 3.2 можна зробити наступні висновки: у звітному році в порівнянні з попереднім оборотність оборотних коштів зменшилась на 0,289 обороти, отже тривалість одного обороту збільшилась на 23 дні. Це негативно характеризує діяльність підприємства.

3.3 Аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів

Значення показників ефективності використання сировини і матеріалів наведемо у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Показники ефективності використання сировини і матеріалів

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення		
			всього	у т.ч. за рахунок	
				МВ	Мв
1. Обсяг виробленої промислової продукції у діючих оптових цінах підприємства (без ПДВ і акцизного податку) (ПП), тис. грн	148495	106454	-42041	-7651,6	-34389,4
2. Матеріальні витрати (МВ), тис. грн	78618	74567	-4051	-7651,6	х
3. Матеріаловіддача (Мв), грн/грн	1,889	1,428	-0,461	х	-34389,4
4. Матеріалоємність (Мє), грн/грн	0,529	0,7	0,171	-	-

Матеріальні витрати у звітному році зменшилися в порівнянні з попереднім роком на 4051 тис. грн, при цьому матеріаловіддача знизилась на 0,461 грн/грн, а матеріалоємність зросла на 0,171 грн/грн.

Методом факторного аналізу розраховуємо вплив на зміну обсягу виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства зміни суми матеріальних витрат і матеріаловіддачі.

Вплив зміни суми матеріальних витрат на зміну обсягу виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства ($\Delta PP(MB)$) становить:

$$\begin{aligned}\Delta PP(MB) &= (MB_3 - MB_{\Pi}) \cdot Mv_{\Pi} = \\ &= (74567 - 78618) \cdot 1,889 = -7651,6 \text{ тис. грн}\end{aligned}$$

Вплив зміни матеріаловіддачі на зміну обсягу виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства ($\Delta PP(Mv)$) становить:

$$\begin{aligned}\Delta PP(Mv) &= MB_3 \cdot (Mv_3 - Mv_{\Pi}) = \\ &= 74567 \cdot (1,428 - 1,889) = -34389,4 \text{ тис. грн}\end{aligned}$$

Загальний вплив факторів на зміну обсягу виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства становить:

$$\begin{aligned}\Delta PP &= \Delta PP(MB) + \Delta PP(Mv) = \\ &= -7651,6 + (-34389,4) = -42041 \text{ тис. грн}\end{aligned}$$

Зменшення матеріаловіддачі призвело до зниження обсягу виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах на 34389,4 тис. грн. Зменшення матеріальних витрат призвело до зменшення обсягу виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах на 7651,6 тис. грн.

4. Аналіз забезпечення підприємства трудовими ресурсами й ефективності їхнього використання

4.1 Аналіз руху робочої сили

Для характеристики руху робочої сили розраховують і аналізують динаміку таких показників: коефіцієнту обороту по прийому, коефіцієнту обороту по вибуттю, коефіцієнту плинності робочої сили.

Для аналізу руху робочої сили складаємо таблицю 4.1.

Таблиця 4.1

Показники руху робочої сили

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення
1. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, осіб	750	675	-75
2. Прийнято працівників, осіб	159	128	-31
3. Вибуло працівників, осіб	234	227	-7
З них за власним бажанням, звільнено за угодою сторін, порушення трудової дисципліни та ін., осіб	54	98	44
4. Коефіцієнт обороту з прийому (ст.2/ст.1)	0,212	0,190	-0,022
5. Коефіцієнт обороту з вибуття (ст.3/ст.1)	0,312	0,336	0,024
6. Коефіцієнт плинності робочої сили	0,072	0,145	0,073

З таблиці видно, що у звітному році в порівнянні з попереднім середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу зменшення на 75 осіб, при цьому на роботу було прийнято 128 осіб, а звільнено 227 осіб, з них за власним бажанням 98 осіб.

4.2 Аналіз впливу трудових факторів на обсяг виробництва продукції

Обсяг виробництва продукції, перш за все, залежить від забезпеченості підприємства трудовими ресурсами і ефективності використання трудових ресурсів. Для аналізу впливу трудових факторів на обсяг виробництва продукції складаємо таблицю 4.2.

Методом факторного аналізу розрахуємо вплив на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах зміни середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу та продуктивності праці.

Таблиця 4.2

Вплив трудових факторів на обсяг виробництва продукції

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення		
			всього	у т.ч. за рахунок	
				Ч со	Вр1р
1. Обсяг виробленої промислової продукції в порівняних цінах (без ПДВ і акцизного податку) (ППп), тис. грн	112752,5	84353,4	-28399,1	-11275,25	-17123,85
2. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу (Чсо), осіб	750	675	-75	-11275,25	-
3. Продуктивність праці (Вр1р), тис. грн/особу (ст.1/ст.2)	150,34	124,97	-25,37	-	-17123,85

Методом факторного аналізу розраховуємо вплив на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах зміни середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу, продуктивності праці.

Вплив зміни середньооблікової чисельності працівників на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах ($\Delta PP_C(Чсо)$) становить:

$$\begin{aligned}\Delta PP_{П}(Чсо) &= (Чсо_3 - Чсо_{П}) \cdot В_{Р1Р\ П} = \\ &= (675 - 750) \cdot 150,34 = -11275,25 \text{ тис. грн}\end{aligned}$$

Вплив зміни продуктивності праці на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах ($\Delta PP_C(В_{Р1Р})$) становить:

$$\begin{aligned}\Delta PP_{П}(В_{Р1Р}) &= Чсо_3 \cdot (В_{Р1Р\ 3} - В_{Р1Р\ П}) = \\ &= 675 \cdot (124,97 - 150,34) = -17123,85 \text{ тис. грн}\end{aligned}$$

Загальний вплив факторів на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах становить:

$$\begin{aligned}\Delta PP_{П} &= \Delta PP(Чсо) + \Delta PP(В_{Р1Р}) = \\ &= -11275,25 + (-17123,85) = -28399,1 \text{ тис. грн}\end{aligned}$$

Як видно з розрахунків, зниження продуктивності праці негативно вплинуло на випуск продукції – він зменшився на 17123,85 тис. грн, зменшення середньооблікової чисельності призвело до зменшення випуску продукції на 11275,25 тис. грн, що є негативною характеристикою діяльності підприємства.

4.3 Аналіз використання робочого часу

Для аналізу використання робочого часу складемо таблицю 4.3.

Таблиця 4.3

Використання робочого часу на підприємстві

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1. Обсяг виробленої промислової продукції в порівняних цінах (без ПДВ і акцизного податку) (ППп), тис. грн	112752,5	84353,4	-28399,1	-25,19
2. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу (Чсо), осіб	750	675	-75	-10,00
3. Кількість людино-годин, відпрацьованих усіма працівниками, людино-годин	685485	621575	-63910	-9,32
4. Середня кількість людино-годин, відпрацьованих одним працівником (ст.3/ст.2)	913,98	920,85	6,87	0,75
5. Продуктивність праці (Вр1р), тис. грн / особу (ст.1/ст.2)	150,34	124,97	-25,37	-16,87
6. Середньогодинний виробіток одного працівника (Вг1р), тис. грн/особу (ст.5/ст.4)	0,1645	0,1357	-0,0288	-17,5

У звітному році в порівнянні з попереднім середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу зменшилася на 75 осіб, середня кількість людино-годин, відпрацьованих одним працівником, зросла на 6,87 годин, зменшилася продуктивність праці на 25,37 тис. грн, що свідчить про неефективне використання робочої сили.

Методом факторного аналізу розраховуємо вплив на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах зміни середньооблікової чисельності працівників, середньої кількості людино-годин, відпрацьованих одним працівником, середньогодинного виробітку одного працівника.

Вплив зміни середньооблікової чисельності працівників на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах ($\Delta\text{ПП}_\text{п}(\text{Чсо})$) становить:

$$\begin{aligned}\Delta\text{ПП}_\text{п}(\text{Чсо}) &= (\text{Чсо}_3 - \text{Чсо}_\text{п}) \cdot \text{Ч}_{1\text{рп}} \cdot \text{В}_{\text{Г1рп}} = \\ &= (675 - 750) \cdot 913,98 \cdot 0,1645 = -11275,3 \text{ тис. грн}\end{aligned}$$

Вплив зміни середнього числа людино-годин, відпрацьованих одним працівником на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах ($\Delta\text{ПП}_\text{п}(\text{Ч}_{1\text{р}})$) становить:

$$\begin{aligned}\Delta\text{ПП}_\text{п}(\text{Ч}_{1\text{р}}) &= \text{Чсо}_3 \cdot (\text{Ч}_{1\text{р}3} - \text{Ч}_{1\text{рп}}) \cdot \text{В}_{\text{Г1рп}} = \\ &= 675 \cdot (920,85 - 913,98) \cdot 0,1645 = 763 \text{ тис. грн}\end{aligned}$$

Вплив зміни середньогодинного виробітку одного працівника на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівнянних цінах ($\Delta\Pi_{\Pi}(B_{ГІР})$) становить:

$$\begin{aligned}\Delta\Pi_{\Pi}(B_{ГІР}) &= Ч_{COЗ} \cdot Ч_{ІРЗ} \cdot (B_{ГІРЗ} - B_{ГІРП}) = \\ &= 675 \cdot 920,85 \cdot (0,1357 - 0,1645) = -17886,7 \text{ тис. грн}\end{aligned}$$

Загальний вплив факторів на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівнянних цінах становить:

$$\begin{aligned}\Delta\Pi_C &= \Delta\Pi(Ч_{CO}) + \Delta\Pi(Ч_{ІР}) + \Delta\Pi(B_{ГІР}) = \\ &= -11275,3 + 763 - 17886,7 = -28399 \text{ тис. грн}\end{aligned}$$

Негативний вплив на зниження обсягу виробленої продукції в порівнянних цінах у звітному році в порівнянні з попереднім здійснили два фактори: зниження середньооблікової чисельності на 75 осіб призвело до зниження обсягу виробленої продукції на 11275,3 тис. грн; зниження середньогодинного виробітку одного працівника на 0,0288 тис. грн призвело до зниження обсягу виробленої продукції на 17886,7 тис. грн.

4.4 Аналіз зміни фонду оплати праці

Величина фонду оплати праці залежить від чисельності персоналу підприємства і середньої заробітної плати одного працівника. Для аналізу зміни фонду оплати праці складаємо таблицю 4.4.

Таблиця 4.4

Вплив зміни чисельності персоналу і середньої заробітної плати одного працівника на зміну фонду оплати праці

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення		
			всього	у т.ч. за рахунок	
				Ч со	ЗП
1. Фонд оплати праці штатних працівників (ФОП), тис. грн	24058	19348	-4710	-2405,8	-2304,2
2. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу (Чсо), осіб	750	675	-75	-2405,8	-
3. Середньорічна заробітна плата одного працівника (ЗП), тис. грн	32,077	28,664	-3,414	-	-2304,2

Методом факторного аналізу розраховуємо вплив на зміну фонду оплати праці зміни середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу й середньорічної заробітної плати одного працівника.

Вплив зміни середньооблікової чисельності працівників на зміну фонду оплати праці ($\Delta\text{ФОП}(Ч_{CO})$) становить:

$$\begin{aligned}\Delta\text{ФОП}(Ч_{CO}) &= (Ч_{COЗ} - Ч_{COП}) \cdot ЗП_{П} = \\ &= (675 - 750) \cdot 32,077 = -2405,8 \text{ тис. грн}\end{aligned}$$

Вплив зміни середньорічної заробітної плати одного працівника на зміну фонду оплати праці ($\Delta\text{ФОП(ЗП)}$) становить:

$$\begin{aligned}\Delta\text{ФОП(ЗП)} &= \text{Ч}_{\text{СОЗ}} \cdot (\text{ЗП}_3 - \text{ЗП}_\Pi) = \\ &= 675 \cdot (28,664 - 32,077) = -2304,2 \text{ тис. грн}\end{aligned}$$

Загальний вплив факторів на зміну фонду оплати праці становить:

$$\begin{aligned}\Delta\text{ФОП} &= \Delta\text{ФОП}(\text{Ч}_{\text{СО}}) + \Delta\text{ФОП(ЗП)} = \\ &= -2405,8 + (-2304,2) = -4710 \text{ тис. грн}\end{aligned}$$

З таблиці 4.4 видно, що у звітному році в порівнянні з попереднім фонд оплати праці штатних працівників зменшився на 4710 тис. грн. При цьому за рахунок зменшення середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу на 75 осіб фонд оплати праці зменшився на 2405,8 тис. грн, а за рахунок зменшення середньорічної заробітної плати одного працівника на 3,414 тис. грн фонд оплати праці зменшився на 2304,2 тис. грн.

4.5 Аналіз співвідношення змін продуктивності праці й середньої заробітної плати

Для аналізу співвідношення змін продуктивності праці та середньої заробітної плати складаємо таблицю 4.5.

Таблиця 4.5

Співвідношення змін продуктивності праці та середньої заробітної плати

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1. Продуктивність праці, тис. грн/особу	150,34	124,97	-25,37	-16,87
2. Середньорічна заробітна плата одного працівника, тис. грн	32,077	28,664	-3,414	-10,64

Співвідношення зміни середньорічної заробітної плати та продуктивності праці одного працівника визначається зіставленням відносного відхилення середньорічної заробітної плати одного працівника до відносного відхиленню продуктивності праці $(-10,64\% / -16,87\% = 0,63\%)$. Підприємство нераціонально використовує трудові ресурси.

5. Аналіз собівартості продукції й витрат на виробництво

5.1 Аналіз витрат на виробництво за елементами витрат

Для аналізу структури витрат на виробництво складаємо таблицю 5.1.

Таблиця 5.1

Структура витрат на виробництво

Елементи витрат	Абсолютне значення, тис. грн		Структура, %		Відхилення	
	Попередній рік	Звітний рік	Попередній рік	Звітний рік	абсолютного значення	структури
1. Матеріальні витрати	78618	74567	56,24	67,93	-4051	11,69
2. Витрати на оплату праці	24058	19348	17,21	17,63	-4710	0,42
3. Відрахування на соціальні заходи	8812	7075	6,30	6,45	-1737	0,14
4. Амортизація	4149	3259	2,97	2,97	-890	0,00
5. Інші операційні витрати	24145	5520	17,27	5,03	-18625	-12,24
Всього	139782	109769	100	100	-30013	-

Питома вага матеріальних витрат в попередньому році склала 56,24%, а у звітному році зросла до 67,93%. Витрати на оплату праці складають 17,21% у попередньому році та збільшилися до 17,63% у звітному. Амортизація основних фондів становить 2,97% як у попередньому, так і у звітному роках. Інші операційні витрати у попередньому році склали 17,27%, а у звітному – зменшилися на 12,24 пункти.

5.2 Аналіз витрат на одну гривню виробленої продукції

Для аналізу виміру витрат на одну гривню виробленої продукції складемо таблицю 5.2.

Таблиця 5.2

Оцінка витрат на одну гривню виробленої продукції

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1.Обсяг виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах (без ПДВ і акцизного податку) (ПП), тис. грн	148495	106454	-42041	-28,31
2. Витрати на виробництво продукції (ВВ), тис. грн	139782	109769	-30013	-21,47
3. Витрати на 1 грн виробленої продукції, грн (ст.2/ст.1)	0,9413	1,0311	0,0898	9,54

У звітному році в порівнянні з попереднім обсяг виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства та витрати на виробництво продукції зменшилися на 28,31 та 21,47% відповідно. Витрати на 1 гривню виробленої продукції у звітному році збільшилися на 8,98 копійок та склали 1,0311 грн.

6. Аналіз рівня й динаміки фінансових результатів

6.1 Аналіз прибутку підприємства

Для аналізу рівня і динаміки фінансових результатів використовуємо дані форми № 2 і наводимо їх у таблиці 6.1.

Таблиця 6.1

Фінансові результати підприємства

Найменування статей	Абсолютне значення, тис. грн		Відхилення	
	Попередній рік	Звітний рік	абсолют-не	віднос-не
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (2000)	132059	95549	-36510	-27,65
Собівартість реалізованої продукції (2050)	120366	88238	-32128	-26,69
Валовий прибуток (2090) (збиток (2095))	11693	7311	-4382	-37,48
Інші операційні доходи(2120)	2246	4486	2240	99,73
Адміністративні витрати (2130)	10376	12290	1914	18,45
Витрати на збут (2150)	4972	2997	-1975	-39,72
Інші операційні витрати (2180)	9660	12268	2608	27,00
Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток (2190) або збиток (2195))	-11069	-15758	-4689	42,36
Інші доходи (2200+2220+2240)	277	0	-277	-100,00
Інші витрати (2250+2255+2270)	0	9	9	0,00
Фінансовий результат до оподаткування (прибуток (2290) або збиток (2295))	-10792	-15767	-4975	46,10
Чистий фінансовий результат (прибуток (2350) або збиток (2355))	-10792	-15767	-4975	46,10

Діяльність підприємства як у попередньому, так і у звітному роках є збитковою, при цьому збиток збільшується у звітному році до 15767 тис. грн (на 4975 тис. грн). Інші доходи підприємства незначні, вони не перекривають збитків від операційної діяльності.

6.2 Аналіз показників рентабельності

Розрахунок коефіцієнтів рентабельності зводимо в таблицю 6.2.

Таблиця 6.2

Показники рентабельності

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
Рентабельність виробництва, %	-7,24	-11,34	-4,1
Рентабельність продукції, %	-7,61	-13,61	-6,0
Рентабельність продажів, %	-8,17	-16,50	-8,33

Рентабельність виробництва:

$$R_B = \text{Чистий прибуток} \cdot 100\% / (\text{ОФ} + \text{ОК})$$

$$R_{B\Pi} = (-10792 / (90428,5 + 58531)) \cdot 100\% = -7,24\%$$

$$R_{B3} = (-15767 / (90476 + 48569,5)) \cdot 100\% = -11,34\%$$

Рентабельність продукції:

$R_{\Pi} = \text{Фінансовий результат від операційної діяльності} \cdot 100\% / (\text{Собівартість реалізованої продукції} + \text{Адміністративні витрати} + \text{Витрати на збут} + \text{Інші операційні витрати})$

$$R_{\Pi\Pi} = (-11069 / (120366 + 10376 + 4972 + 9660)) \cdot 100\% = -7,61\%$$

$$R_{\Pi3} = (-15758 / (88238 + 12290 + 2997 + 12268)) \cdot 100\% = -13,61\%$$

Рентабельність продажів:

$R_{\text{ПРОДАЖІВ}} = \text{Чистий прибуток} \cdot 100\% / \text{Чистий дохід від реалізації}$

$$R_{\text{продажів}\Pi} = (-10792 / 132059) \cdot 100\% = -8,17\%$$

$$R_{\text{продажів}3} = (-15767 / 95549) \cdot 100\% = -16,5\%$$

Операційна та інша діяльність підприємства є збитковою, про що свідчать від'ємні значення всіх показників рентабельності. Підприємство знаходиться у кризовому стані, який поглиблюється у динаміці, відбувається збільшення показників збитковості у звітному році в порівнянні з попереднім.

7. Аналіз фінансового стану підприємства

7.1 Аналіз структури й динаміки балансу

Аналіз структури статей балансу і динаміки змін проводять за допомогою складання порівняльного аналітичного балансу.

Для цього складаємо аналітичну таблицю 7.1.

Таблиця 7.1

Структура балансу підприємства

Стаття балансу	Абсолютні величини		Структура		Відхилення		
	на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року	абсолютної величини		у структурі
					абсолютне	відносне	
1	2	3	4	5	6	7	8
Попередній рік							
АКТИВ							
1. Необоротні активи	19191	15248	24,21	21,11	-3943	-20,55	-3,11

Продовження табл. 7.1

1	2	3	4	5	6	7	8
2. Оборотні активи	60064	56998	75,79	78,89	-3066	-5,10	3,11
3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0	0	0	0	0	0	0
Баланс	79255	72246	100	100	-7009	-8,84	0
ПАСИВ							
1. Власний капітал	51424	40632	64,88	56,24	-10792	-20,99	-8,64
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	0	0	0	0	0	0	0,00
3. Поточні зобов'язання і забезпечення	27831	31614	35,12	43,76	3783	13,59	8,64
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утриманими для продажу, та групами вибуття	0	0	0	0	0	0	0,00
Баланс	79255	72246	100	100	-7009	-8,84	0
Звітний рік							
АКТИВ							
1. Необоротні активи	15248	10102	21,11	20,11	-5146	-33,75	-1,00
2. Оборотні активи	56998	40141	78,89	79,89	-16857	-29,57	1,00
3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0	0	0	0	0	0	0
Баланс	72246	50243	100	100	-22003	-30,46	0
ПАСИВ							
1. Власний капітал	40632	24865	56,24	49,49	-15767	-38,80	-6,75
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	0	0	0	0	0	0	0
3. Поточні зобов'язання і забезпечення	31614	25378	43,76	50,51	-6236	-19,73	6,75

Продовження табл. 7.1

1	2	3	4	5	6	7	8
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утриманими для продажу, та групами вибуття	0	0	0	0	0	0	0,00
Баланс	72246	50243	100	100	-22003	-30,46	0

Протягом попереднього року капітал підприємства зменшився на 7009 тис. грн або на 8,84%. Це викликано насамперед зменшенням необоротних активів на 3943 тис. грн або на 20,55%. Протягом звітнього року капітал підприємства зменшився на 22003 тис. грн або 30,46%.

Темп зниження обсягу виробництва (28,31%) менший ніж темп зниження валюти балансу (30,46%), це означає що підприємство не ефективно використовує свій капітал.

7.2 Аналіз складу й структури майна підприємства

Для аналізу складу та структури майна підприємства складемо таблицю 7.2.

Таблиця 7.2

Аналіз складу та структури майна підприємства

Показники	Абсолютне значення		Структура		Відхилення		
					Абсолютного значення		у структурі
	На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року	абсолютне	відносне	
1	2	3	4	5	6	7	8
Попередній рік							
1. Необоротні активи	19191	15248	24,21	21,11	-3943	-20,55	-3,11
1.1. Нематеріальні активи	102	242	0,53	1,59	140	137,25	1,06
1.2. Незавершені капітальні інвестиції	199	212	1,04	1,39	13	6,53	0,35
1.3. Основні засоби	16512	12416	86,04	81,43	-4096	-24,81	-4,61
1.5. Довгострокові фінансові інвестиції	2378	2378	12,39	15,60	0	0	3,20

Продовження табл. 7.2

1	2	3	4	5	6	7	8
1.9. Інші необоротні активи	179	419	0,93	2,75	240	134,08	1,82
2. Оборотні активи	60064	56998	75,79	78,89	-3066	-5,10	3,11
2.1. Запаси	31276	25988	52,07	45,59	-5288	-16,91	-6,48
2.4. Поточна дебіторська заборгованість	26542	29842	44,19	52,36	3300	12,43	8,17
2.6. Грошові кошти та їх еквіваленти	2223	1142	3,70	2,00	-1081	-48,63	-1,70
2.7. Витрати майбутніх періодів	23	26	0,04	0,05	3	13,04	0,01
2.8. Інші оборотні активи	0	0	0	0	0	0	0
Баланс	79255	72246	100,00	100,00	-7009	-8,84	0
Звітний рік							
1. Необоротні активи	15248	10102	21,11	20,11	-5146	-33,75	-1,00
1.1. Нематеріальні активи	242	142	1,59	1,41	-100	-41,32	-0,18
1.2. Незавершені капітальні інвестиції	212	621	1,39	6,15	409	192,92	4,76
1.3. Основні засоби	12416	9339	81,43	92,45	-3077	-24,78	11,02
1.5. Довгострокові фінансові інвестиції	2378	0	15,60	0	-2378	-100,00	-15,60
1.9. Інші необоротні активи	419	207	2,75	2,05	-212	-50,60	-0,70
2. Оборотні активи	56998	40141	78,89	79,89	-16857	-29,57	1,00
2.1. Запаси	25988	18678	45,59	46,53	-7310	-28,13	0,94
2.4. Поточна дебіторська заборгованість	29842	21223	52,36	52,87	-8619	-28,88	0,51
2.6. Грошові кошти та їх еквіваленти	1142	96	2,00	0,24	-1046	-91,59	-1,76
2.7. Витрати майбутніх періодів	26	2	0,05	0	-24	-92,31	-0,04

Закінчення табл. 7.2

1	2	3	4	5	6	7	8
2.8. Інші оборотні активи	0	142	0	0,35	142	0	0,35
Баланс	72246	50243	100,00	100,00	-22003	-30,46	0

У структурі активу підприємства найбільшу питому вагу займають оборотні активи – від 75,79 до 79,89% відповідно по роках.

У попередньому році необоротні активи підприємства зменшилися на 3943 тис. грн., а у звітному році – на 5146 тис. грн.

Підприємство скорочує власну діяльність, про це свідчить зниження майже всіх активів підприємства.

7.3 Аналіз складу й структури джерел фінансових ресурсів

Для аналізу джерел фінансових ресурсів складемо таблицю 7.3.

Таблиця 7.3

Склад та структура джерел фінансових ресурсів

Стаття пасиву	Абсолютне значення		Структура		Відхилення		
					Абсолютного значення		У структу рі
	На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року	абсолю тне	віднос не	
1	2	3	4	5	6	7	8
Попередній рік							
1.Власний капітал	51424	40632	64,88	56,24	-10792	-20,99	-8,64
1.1. Зареєстрований (пайовий) капітал	10893	10893	21,18	26,81	0	0	5,63
1.4. Додатковий капітал	62916	62916	122,35	154,84	0	0	32,50
1.5. Резервний капітал	6239	6239	12,13	15,35	0	0	3,22
1.6. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-28624	-39416	-55,66	-97,01	-10792	37,70	-41,34
2.Довгострокові зобов'язання і забезпечення	0	0	0	0	0	0	0
3. Поточні зобов'язання і забезпечення	27831	31614	35,12	43,76	3783	13,59	8,64
3.1. Короткострокові кредити банків.	0	0	0	0	0	0	0

Продовження табл. 7.3

1	2	3	4	5	6	7	8
3.2 Поточна кредиторська заборгованість	27643	31228	99,32	98,78	3585	12,97	-0,55
3.3. Поточні забезпечення		0	0	0	0	0	0
3.4. Доходи майбутніх періодів	0	0	0	0	0	0	0
3.5 Інші поточні зобов'язання	188	386	0,68	1,22	198	105,32	0,55
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утриманими для продажу, та групами вибуття	0	0	0	0	0	0	0
Баланс	79255	72246	100,00	100,00	-7009	-8,84	0,00
Звітний рік							
1.Власний капітал	40632	24865	56,24	49,49	-15767	-38,80	-6,75
1.1. Зареєстрований (пайовий) капітал	10893	10893	26,81	43,81	0	0	17,00
1.4. Додатковий капітал	62916	62916	154,84	253,03	0	0	98,19
1.5. Резервний капітал	6239	6239	15,35	25,09	0	0	9,74
1.6. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-39416	-55183	-97,01	-221,93	-15767	40,00	-124,92
2.Довгострокові зобов'язання і забезпечення	0	0	0	0	0	0	0
3. Поточні зобов'язання і забезпечення	31614	25378	43,76	50,51	-6236	-19,73	6,75
3.1 Короткострокові кредити банків	0	0	0	0	0	0	0
3.2 Поточна кредиторська заборгованість	31228	23226	98,78	91,52	-8002	-25,62	-7,26
3.3. Поточні забезпечення	0	1696	0	6,68	1696	0	6,68
3.4. Доходи	0	0	0	0	0	0	0

майбутніх періодів							
3.5. Інші поточні зобов'язання	386	456	1,22	1,80	70	18,13	0,58
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утриманими для продажу, та групами вибуття	0	0	0	0	0	0	0
Баланс	72246	50243	100,00	100,00	-22003	-30,46	0,00

Основним джерелом формування майна підприємства є власний капітал. Його частка становить на початок і кінець попереднього року та кінець звітного року відповідно 64,88; 56,24 та 49,49%. У попередньому році величина власного капіталу зменшується на 10792 тис. грн, а у звітному році – на 15767 тис. грн, це свідчить про неефективне управління власними коштами підприємства.

7.4 Аналіз показників, що характеризують фінансову стабільність підприємства

Для аналізу коефіцієнтів фінансової стійкості підприємства складемо таблицю 7.4.

Таблиця 7.4

Значення коефіцієнтів фінансової стабільності підприємства

Показники	На кінець попереднього року	На кінець звітного року	Абсолютне відхилення
Коефіцієнт фінансової автономії	0,56	0,49	-0,07
Коефіцієнт фінансового ризику	0,78	1,02	0,24
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,62	0,59	-0,03
Коефіцієнт структури покриття довгострокових внесків	0	0	0

Коефіцієнт фінансової автономії (незалежності)

$$K_{\text{АВТ}} = \text{стр. 1495} / \text{стр. 1900}$$

$$K_{\text{АВТП}} = 40632 / 72246 = 0,56$$

$$K_{\text{АВТЗ}} = 24865 / 50243 = 0,49$$

Коефіцієнт фінансового ризику

$$K_{\text{Ф.Р.}} = (\text{стр. 1595} + \text{стр. 1695} + \text{стр. 1700}) / \text{стр. 1495}$$

$$K_{\text{Ф.Р.П}} = (0 + 31614 + 0) / 40632 = 0,78$$

$$K_{ф.р.з} = (0 + 25378 + 0) / 24865 = 1,02$$

Коефіцієнт маневреності власного капіталу

$$K_M = (\text{стр. 1495} - \text{стр. 1095}) / \text{стр. 1495}$$

$$K_{МП} = (40632 - 15248) / 40632 = 0,62$$

$$K_{Мз} = (24865 - 10102) / 24865 = 0,59$$

Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень

$$K_{п.д.в.} = \text{стр. 1595} / \text{стр. 1095}$$

$$K_{п.д.в.п} = 0 / 15248 = 0$$

$$K_{п.д.в.з} = 0 / 10102 = 0$$

Коефіцієнт фінансової автономії свідчить про те, наскільки ефективно підприємство використовує позиковий капітал. Він має бути у межах 0,5. У попередньому році підприємство використовує переважно власні кошти (на 56% від капіталу підприємства), а у звітному році цей показник знижується до 0,49.

Зміна коефіцієнту фінансового ризику відображає співвідношення між власним та залученим капіталом. Залежність підприємства від залучених коштів досить значуща та має негативну тенденцію до збільшення ризику у звітному році.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу свідчить про ступінь капіталізації власного капіталу. На покриття потреб у власних оборотних коштах підприємство використовує не тільки власний капітал, а й позиковий, що знижує маневреність оборотного капіталу.

Коефіцієнт структури покриття довгострокових внесків дорівнює 0. Підприємство немає довгострокових зобов'язань як у попередньому, так і у звітному роках.

7.5 Аналіз фінансових коефіцієнтів ліквідності

Активи та пасиви балансу групуються за ступенем ліквідності.

Для зіставлення підсумків груп активу та пасиву складають аналітичну таблицю 7.5.

Таблиця 7.5

Аналіз ліквідності балансу

Актив	На початок року	На кінець року	Пасив	На початок року	На кінець року	Платіжний результат	
						На початок року	На кінець року
1	2	3	4	5	6	7=2-5	8=3-6
Попередній рік							
A1. Найбільш ліквідні активи	2223	1142	П1. Найбільш термінові зобов'язання	20220	24110	-17997	-22968

Продовження табл. 7.5

1	2	3	4	5	6	7=2-5	8=3-6
A2. Швидко реалізовані активи	42718	45267	П2. Короткострокові пасиви	7611	7504	35107	37763
A3. Повільно реалізовані активи	15123	10589	П3. Довгострокові пасиви	0	0	15123	10589
A4. Важко реалізовані активи	19191	15248	П4. Постійні пасиви	51424	40632	-32233	-25384
Баланс	79255	72246	Баланс	79255	72246	0	0
Звітний рік							
A1. Найбільш ліквідні активи	1142	96	П1. Найбільш термінові зобов'язання	24110	20120	-22968	-20024
A2. Швидко реалізовані активи	45267	31771	П2. Короткострокові пасиви	7504	5258	37763	26513
A3. Повільно реалізовані активи	10589	8274	П3. Довгострокові пасиви	0	0	10589	8274
A4. Важко реалізовані активи	15248	10102	П4. Постійні пасиви	40632	24865	-25384	-14763
Баланс	72246	50243	Баланс	72246	50243	0	0

Більш детальний аналіз проводять за допомогою фінансових коефіцієнтів:
Коефіцієнт загальної (поточної) ліквідності

$$K_{ЗАГ} = (A1 + A2 + A3) / (П1 + П2)$$

$$K_{ЗАГП} = (1142 + 45267 + 10589) / (24110 + 7504) = 1,8$$

$$K_{ЗАГЗ} = (96 + 31771 + 8274) / (20120 + 5258) = 1,58$$

Значення коефіцієнта повинно перебувати в межах від 1 до 2.

Коефіцієнт проміжної (термінової) ліквідності

$$K_{ПРОМ} = (A1 + A2) / (П1 + П2)$$

$$K_{ПРОМП} = (1142 + 45267) / (24110 + 7504) = 1,47$$

$$K_{ПРОМЗ} = (96 + 31771) / (20120 + 5258) = 1,26$$

Значення коефіцієнта повинно перебувати в межах від 0,7 до 0,8.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності

$$K_{АБС} = A1 / (П1 + П2)$$

$$K_{АБСП} = 1142 / (24110 + 7504) = 0,04$$

$$\text{Кабс}_3 = 96 / (20120 + 5258) = 0,004$$

Значення коефіцієнта повинно перебувати в межах від 0,2 до 0,35.

Для аналізованого підприємства дані коефіцієнти наводять в таблиці 7.6.

Таблиця 7.6

Значення коефіцієнтів ліквідності

Показник	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,8	1,58	-0,22
Коефіцієнт проміжної ліквідності	1,47	1,26	-0,21
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,04	0,004	-0,0036

Значення коефіцієнту загальної ліквідності, що показує, в якому ступені наявні оборотні активи достатні для задоволення поточних зобов'язань, знаходиться в межах норми – до 2,0, але має тенденцію до зниження у звітному році.

Значення всіх коефіцієнтів проміжної та абсолютної ліквідності не відповідають встановленим нормам. Слід зазначити про погіршення фінансового стану підприємства, так як всі показники мають негативну тенденцію до зниження.

Таблиця 8

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності підприємства

Показник	Поперед- ній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абсолют- не	віднос не
1	2	3	4	5
1. Середньорічна виробнича потужність, тонн	36700	36700	0	0
2. Фактично вироблено продукції, тонн	19084	17617	-1467	-7,69
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частка	0,52	0,48	-0,04	-7,69
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ й акцизного податку):				
- у діючих оптових цінах підприємства, тис. грн	148495	106454	-42041	-28,31
- у порівнянних цінах, тис. грн	112752,5	84353,4	-28399,1	-25,19
5. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	132059	95549	-36510	-27,65
6. Середньорічна вартість основних фондів основного виду діяльності, тис. грн	90428,5	90476	47,5	0,05

Продовження табл. 8

1	2	3	4	5
7. Фондовіддача, грн/грн	1,247	0,932	-0,315	-25,26
8. Середній залишок оборотних коштів, тис. грн	58531	48569,5	-9961,5	-17,02
9. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, оборотів	2,256	1,967	-0,289	-12,81
10. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, осіб	750	675	-75	-10,00
11. Продуктивність праці, тис. грн /особу	150,34	124,97	-25,37	-16,87
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис. грн, у тому числі	139782	109769	-30013	-21,47
- матеріальні витрати	78618	74567	-4051	-5,15
- витрати на оплату праці	24058	19348	-4710	-19,58
- відрахування на соціальні заходи	8812	7075	-1737	-19,71
- амортизація	4149	3259	-890	-21,45
- інші операційні витрати	24145	5520	-18625	-77,14
13. Витрати на 1 гривню виробленої продукції, грн	0,941	1,031	0,09	9,54
14. Матеріалоємність, грн	0,529	0,7	0,171	32,3
15. Повна собівартість реалізованої продукції (собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати), тис. грн	145374	115793	-29581	-20,35
16. Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн	-11069	-15758	-4689	42,36
17. Чистий прибуток, тис. грн	-10792	-15767	-4975	46,1
18. Рентабельність продажів, %	-8,17	-16,5	-8,33	x
19. Рентабельність продукції, %	-7,61	-13,61	-6,0	x

У звітному році в порівнянні з попереднім роком знизився фактичний випуск продукції на 1467 тонн (7,69%) при незмінній величині виробничої потужності – 36700 тонн на рік. Виробнича потужність використовується підприємством на 52 та 48% відповідно у попередньому та звітному роках.

Обсяг виробленої продукції у діючих оптових цінах підприємства та чистий дохід від реалізації продукції у звітному році знизилися на 28,31 та 27,65% відповідно. Це свідчить про зниження попиту на продукцію підприємства та негативні тенденції щодо структурних змін у бік випуску більш дешевої продукції. Підприємство має залишки нереалізованої продукції на кінець як попереднього, так і звітного років. Це потребує поживавлення роботи відділу збуту підприємства.

Показник фондіввіддачі у звітному році в порівнянні з попереднім знизився на 0,315 грн (25,26%). Також зменшився коефіцієнт оборотності оборотних коштів на 0,289 оборотів (12,81%). Це свідчить про неефективне використання основних фондів підприємства та уповільнення оборотності оборотного капіталу.

У звітному році зменшилася середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу на 75 осіб, при цьому продуктивність праці

знизилася на 25,37 тис. грн (16,87%). Підприємство скорочує виробництво, звільняє працівників що негативно впливає на продуктивність праці та плінність кадрів.

Операційні витрати підприємства на тлі загального скорочення виробництва також знижуються у звітному році в порівнянні з попереднім на 21,47%. Темп зниження операційних витрат менший за темп зниження обсягу виробленої продукції у діючих цінах, що сприяє зростанню витрат на 1 грн виробленої продукції.

Витрати на 1 гривню виробленої продукції у звітному році зросли на 9,0 копійок та склали 1,031 грн. Це загрозлива для підприємства ситуація, від реалізації продукції підприємство отримує збиток.

Діяльність підприємства як у попередньому, так і у звітному роках є збитковою, при цьому збиток збільшується щорічно. Так у звітному році сума збитку становить 15,77 млн грн.

Підприємство працює неефективно, має значні збитки. Для їх усунення потрібно термінове вжиття радикальних організаційно-економічних заходів, які дозволять вивести підприємство із кризового стану.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література::

1. Баканов М.И., Шеремет А.Д. Теория экономического анализа. – М.: Финансы и статистика, 2000
2. Євдокимова Н.М., Кірієнко А.В. Економічна діагностика : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / Київ. нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана. – вид. 2-ге, без змін. – Київ : КНЕУ, 2006. – 110 с.
3. Економічний аналіз: Навч.посіб. За ред. акад. НАНУ проф. Н.Г.Чумаченка. – К.: КНЕУ, 2001
4. Загорна Т.О. Економічна діагностика : навч. посіб. / Макіїв. екон.-гуманіт. ін-т. – Київ : ЦУЛ, 2007. – 400 с.
5. Залуцький І.Р., Цимбалюк В.М., Шевченко С.Г. Планування і діагностика діяльності підприємств : навч. посіб. / Львів. регіон. ін-т держ. управл., Нац. акад. держ. управл. при президентові України. – Львів : "Новий Світ-2000", 2011. – 320 с.
6. Івахненко В.М. та ін. Курс економічного аналізу. К.: КНЕУ, 2000
7. Каракоз И.И., Самборский В.И. Теория экономического анализа. – К.: Вища школа, 1989
8. Кащена Н.Б., Гаркуша Н.М., Сідорова Т.О., Лисак Г.Г. Аналіз господарської діяльності підприємства : навч. посіб. / Харків. держ. ун-т харчування та торгівлі. – Харків : ХДУХТ, 2014. – 537 с.
9. Костенко Т.Д., Підгора Є.О., Рижиков В.С., Панков В.А. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства : навч. посіб. – вид. 2-ге переробл. та допов. – Київ : ЦУЛ, 2007. – 400 с.
10. Косянчук Т.Ф., Лук'янова В.В., Майорова Н.І., Швид В.В. Економічна діагностика : навч. посіб. / за заг. ред. Т.Ф. Косянчук. – Л. : Новий Світ-2000, 2007. – 452 с.
11. Мних Є.В. Економічний аналіз. – К.: Центр навчальної літератури, 2005
12. Нестеренко Ж. К., Череп А. В. Економічний аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства : навч. посіб. / Запоріж. нац. техн. ун-т. – Київ : Центр навч. літ., 2005. – 122 с.
13. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности. – М.: Инфра-М, 2001
14. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства : навч. посіб. – К-Львів : ЛБІ НБУ, 2000. – 485 с.
15. Яцків М.І. Теорія економічного аналізу. – Львів: Світ, 1993

Додаток 1*Зразок титульної сторінки курсової роботи***МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ****ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ****ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ, БІЗНЕСУ І КОНТРОЛЮ*****Спеціальність 051 «Економіка»******Кафедра економіки промисловості***

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни **«Методика економічного аналізу діяльності підприємств»**

на тему: «_____»

Студент _____ (ПІП студента)

Група _____

Керівник _____ (ПІП керівника)

Оцінка після захисту _____

ОДЕСА 20__

Додаток 2

Зразок бланка завдання

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства освіти і науки,
молоді та спорту України
29 березня 2012 року № 384

Форма № Н-9.01

Одеська національна академія харчових технологійФакультет економіки, бізнесу і контролюКафедра економіки промисловостіСпеціальність 051 «Економіка»Форма навчання денна (заочна)

ЗАВДАННЯ
на курсову роботу студенту (студентці)

(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи: _____

2. Термін подання студентом закінченої роботи _____

3. Вихідні дані до роботи: _____

4. Зміст роботи (перелік питань, що підлягають розгляду): _____

5. Перелік графічного матеріалу: _____

6. Дата видачі завдання _____

Керівник _____ (вчене звання, ПІП керівника)

Завдання прийняв до виконання _____ (ПІП студента)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів курсової роботи	Термін виконання етапів роботи
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		

Студент _____ (ПІП студента)
(підпис)

Керівник _____ (вчене звання, ПІП керівника)
(підпис)